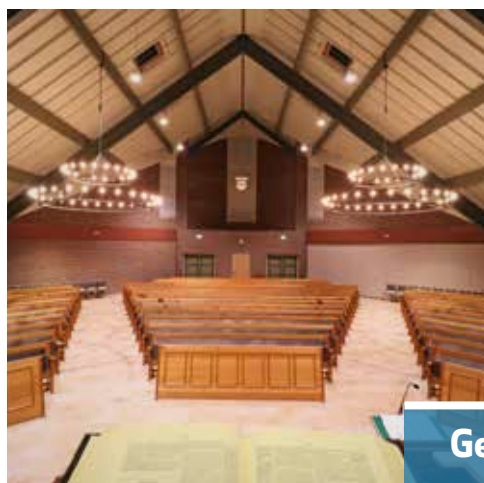

KERKELIJK WEEKBLAD VAN
DE GEREFORMEERDE GEMEENTEN

AAMBINDER

Gereformeerde Gemeente Leerdam

19/12/2019
jaargang 98

nr **12**

In 1961 betreft de gemeente van Leerdam het tot kerk verbouwde verenigingsgebouw Tavenu in de Nieuwstraat. In de vroege ochtend van zondag 23 oktober 1983 breekt er echter brand uit in de naastgelegen meubelzaak en dreigen de vlammen over te slaan naar het kerkgebouw. Als ouderling J. Uittenbogaard hiervan op de hoogte wordt gesteld, spoedt hij zich naar het kerkgebouw, waar hij koster

F.B. Visser ontmoet. Terwijl de brand nog woedt, gaan ze samen het kerkgebouw binnen en buigen ze in de consistorie hun knieën. Later merkt Uittenbogaard hierover op: 'We mochten ons vertrouwen op de Heere stellen en in die weg ervaren dat Hij ons niet beschaamde. Het was die morgen een leesdienst, maar ik had wel willen préken, over de sparende goedheid des Heeren'.

Jakobs adventsverwachting

Jakob ligt op zijn sterfbed. Zijn zonen staan rondom zijn bed. Helder van geest spreekt hij zijn laatste woorden uit.

Op Uw zaligheid wacht ik, HEERE.
Genesis 49:18

Nadat Dan naar voren gekomen is en zijn vader afscheidswaarden tot hem sprak, richt Jakob zich op en blikte omhoog. Gaat hij nu sterven? Nee, duidelijk verstaanbaar roept hij uit: 'Op Uw zaligheid...'

Het woord 'zaligheid' vinden we ook in Psalm 3, waar we lezen: 'Het heil is des HEEREN'. Het gaat hier niet over een tijdelijke maar over een geestelijke verlossing. Een verlossing van de zón-de. Jakob verlangt dus naar Jezus. Eigenlijk staat er 'de zaligheid van U'. Jakob heeft in zijn leven geleerd dat de zaligheid van God afkomstig is. Jaren geleden zou het er anders voorgestaan hebben. Toen ging het niet om 'Uw zaligheid', maar om 'mijn zaligheid'. Drie momenten uit zijn leven laten dat duidelijk zien.

Jakob is zo hard aan het werk geweest om God te behagen. Denk aan het ogenblik van zijn geboorte. Ezau werd het eerst geboren, daarna Jakob. Jakob hield de hiel vast. Hij was een hielhouder. Vandaar zijn naam. Daar zat al iets in van: 'Ik zal handhaven, ik doe het zelf wel'. Hij wilde de zaligheid grijpen.

Het tweede moment was toen hij linzenmoes maakte. Ezau kwam en zei: 'Laat mij toch slorpen van dat rode, dat rode daar'. Daar zag Jakob zijn kans schoon. Hij zei: 'Het is goed, de soep is voor jou, maar de eerstgeboortezegen is voor mij'. Hier was het 'mijn zegen'. Hij wilde de zaligheid verhandelen en kopen. Jakob zat er zelf tussen.

Het derde moment is het moment in de tent toen vader Izak voelde dat hij ging sterven. Jakob wilde door bedrog alsnog de zegen

ontvangen en zei tegen zijn vader: 'Ik ben Ezau, uw eerstgeborene'. Weer was het 'mijn werk, mijn zaligheid'. Jakob wilde de zaligheid stelen.

Indrukken in Gods huis

Zit het niet bij ons allemaal in het bloed dat we alles zelf willen doen? We kunnen niets uit handen geven. Gods kinderen leren dat verstaan. Als God om Zijn recht komt en de wet getuigt: 'Betaal mij wat gij schuldig zijt'. Betalen willen Gods kinderen wel. Ze denken dat ze dat wel kunnen opbrengen. Dan sla je geen kerkdienst over. Je leest in het Woord. Gods kinderen buigen hun knieën bij dagen en bij nachten. Ze zitten met indrukken in Gods huis. Ze denken: Nú zal het anders worden, ik zal mijn leven beteren.

Is dat op zich verkeerd? Nee, maar het gaat allemaal zo om de mens, om 'mijn werk'. Daar ligt de haper. Totdat Gods Geest gaat leren: Het is niet 'mijn zaligheid', maar 'Uw zaligheid'. Totdat Gods Geest gaat leren dat uit de werken der wet geen vlees gerechtvaardigd zal worden. De Heere zoekt geen opgeknapte mensen die het zelf zo goed kunnen en het allemaal zo goed weten. Hij zoekt het verlorene. Hij vergadert het weggedrevene. Dat blijkt wel uit het leven van Jakob. En juist voor die verlorenen krijgen deze woorden zoveel betekenis. 'Op Uw zaligheid wacht ik, HEERE'. Rampzaligen leren belijden: 'Heere, het kan nooit meer bij mij vandaan komen, maar het komt bij U vandaan'. Dat predikt ons 'welbehagen'. Dát is Evangelie voor bedriegers en hiellichten. De zaligheid komt van Boven. De Vader verloor, de Zoon kocht en de Heilige Geest past toe. Daarom lezen we: 'Jakob heb Ik liefgehad'.

Het is 'Uw zaligheid'. Geloof maar dat Jakob daar ook iets van heeft geleerd. Hij kende een Bethel en zelfs een Pniël. De Ladder Jakobs had Zich geopenbaard. Zijn ziel was gered. Zijn zonde verzoend. Maar nu heeft hij opnieuw 'Uw zaligheid' nodig. Hij kan het er niet mee doen. Er ligt een arme zondaar te sterven. Jakob gaat niet met volle zeilen naar de hemel, maar met een gebroken mast en gescheurde zeilen. Na alle ontvangen genade blijft er van Gods kinderen niets over. Daarom is het uitzien: 'Op Uw zaligheid wacht ik, HEERE'.

God van het verbond

Dat woord 'HEERE' staat er niet voor niets. Het is als het ware of de Heere deze Naam op de lippen van Jakob legt. HEERE staat

ds. S.W. Janse,
Rijssen

In dit nummer

4 'En zij baarde...'

10 Commentaar:
Anti-abortus of pro-life

24 Twee namen van God
en twee bomen?

- 2** Jakobs adventsverwachting
- 3** Het zien op Jezus in Zijn leven [50]
- 5** In doeken gewonden
- 6** Gods Zoon in het vlees
- 7** Moeders in Christus [3]
- 8** Momenten in de Christenreis [15]
- 9** De hoofdredacteur [7]
- 11** Al deze woorden [50]
- 12** De taal der bevinding [36]
- 13** Boekennieuws
- 14** Kerknieuws
- 14** Berichten
- 15** Kerkdiensten
- 23** Jeugdrubriek

hier met hoofdletters. Dat wil zeggen: de God van het verbond, de God van Abraham, Izak en Jakob. Trouw aan Zijn eer en verbond. HEERE wil zeggen: 'Ik zal zijn Die Ik zijn zal'. Jakob weet dat deze HEERE Dezelfde God is als de God van Bethel en van Pniël. Die Hij was, nu is en in de toekomst ook zal zijn. Hij is de Onveranderlijke voor onverbeterlijken. Hij is de Getrouwe voor ontrouwen. Vandaar: 'Op Uw zaligheid wacht ik, HEERE'.

Jakob ziet uit naar de komst van de Messias. Ook nu is er nog een adventsvolk dat roept: 'Wie zijt Gij, Heere, opdat ik in U gelove moge'. Hun leven is getekend in die ene schreeuw: 'Geef mij Jezus, of ik sterf, want buiten Jezus is geen leven, maar een eeuwig zielsverderf'. Zij hunkeren naar Zijn komst in hun ziel. Ze zien er naar uit dat Hij tot hun ziel gaat spreken: 'Ik ben uw Heil alleen'. Ze hongeren en dorsten naar de gerechtigheid, die er is in de Heere Jezus Christus. 'Gij Zone Davids, ontferm U mijner'. Dat is hun gebed. Ze hebben Jezus nodig.

Onze Catechismus zegt in Zondag 11 wie Jezus is: Hij is het Die ons zalig maakt en van al onze zonden verlost. Twee keer tegenwoordige tijd. Er is bij niemand anders enige zaligheid te zoeken of te vinden. Dat is nu hun hartenschreeuw. Zonder Jezus zijn ze verloren en buiten Jezus kunnen ze niet meer leven. Hij is de Enige, Die hun ziel volkomen kan vervullen als de volkomen Zaligmaker. Bij een rampzalige zondaar past een volkomen Zaligmaker.

Hoop en uitzien

Jakob ligt verwachtend op zijn sterfbed. Er is hoop, er is uitzien. Nee, Jakob wacht niet af. Het is niet dat hij daar lijdelijk ligt. Hoe vaak zijn wij niet afwachtend. Maar dat is geen *vé*wachten. Bij afwachten zit ik met mijn armen over elkaar. Dan kan ik de meest rechtzinnige dingen zeggen zoals: 'God moet het doen, ik kan er toch niets aan doen?' Hoort u hoe koud en kil dat klinkt? 'Meer kan een mens er toch ook niet aan doen. We zullen wel zien waar het schip strandt'.

Dát is afwachten. Dat is geen adventsverlangen. Bij Jakob is er een 'verwachten'. Nu dan, o Heer, wat is 't, dat ik verwacht? Mijn hope staat op U alleen'.

Is dat ons verlangen? Ken je dat niet? Veracht de woorden der zaligheid niet. Geef acht op deze grote zaligheid. Hoe zullen we anders ontvlieden? Werp u neer aan de voeten van deze Zaligmaker en smeeek: zo doe Hij ook aan mij.

Isaac Ambrosius

Het zien op Jezus in Zijn leven [50]

HOOFDSTUK 5

7. Van het verblijden in Jezus in dit opzicht

Laten wij ons in Jezus verblijden, zoals Hij het grote werk van onze zaligheid voor ons gedragen heeft gedurende Zijn leven. Maar wat is er in Christus' leven dat ons tot blijdschap kan opwekken?

Ik antwoord dat Zijn ganse leven en al Zijn handelingen, zijnde behoorlijk toegeëigend, een uitnemende stof tot opwekking van onze genegenheden zijn.

Gewisselijk, de kracht van het werk bestaat in de toeëigening van het leven van Christus. Indien wij ons ooit op een geestelijke wijze in Christus willen verblijden, zo moeten wij het voorwerp en de zielskracht bij elkaar brengen, en deze vereniging van het voorwerp en de zielskracht wordt in het algemeen tot stand gebracht door de beschouwing, of door het vertrouwen, of door de genieting.

1. Laat ons dit leven van Christus overpeinzen. Laat ons dat overdenken in onze zielen. Er is een zeker vermaak in de beschouwende kennis van enige dingen, waarvan wij zouden schrikken dezelve door ondervinding te kennen, en daarom was de eerste verzoeking van de duivel zowel van de kennis van het goede als van het kwade genomen. Hij wist dat de ziel des mensen vermaak zou scheppen in datgene, wat in zijn eigen natuur gans geen volmaaktheid heeft. Nu, indien er enig vermaak is in de beschouwing van het kwaad, hoeveel te meer in de beschouwing van iets wat goed is! En is het leven van Christus, in Zijn genade, krachten, werken en dierbare genegenheden jegens ons, niet goed?

2. Laat ons op Christus vertrouwen. Laat ons op goede gronden hopen dat wij ons aandeel hebben in het leven van Christus. Dit zal onze blijdschap zeer versterken, ja, dit zal ons met onuitsprekelijke en heerlijke blijdschap vervullen. Waar oprechte blijdschap plaats heeft, daar is eerst een goede overdenking in het gemoed en ten tweede een verwachting van hetzelfde in ons hart; hiervandaan is het dat al wat onze hoop aanwakkert, onze blijdschap vermeerdert. De apostel heeft deze beide bijeengevoegd: 'Verblijdt u in de hoop' (Rom. 12:12).

3. Laat ons opkomen om Christus meer en meer te genieten. Nu, in deze genieting van Christus zijn de volgende dingen begrepen:

Vooreerst een eigendom in Christus, want gelijk een ziek mens niet gevoelt de blijdschap van een gezonde over zijn gezondheid, zo kan ook hij, die vreemd is aan Christus, niet de blijdschap gevoelen van een gelovige in Christus!

Ten tweede, een bezitting van Christus, want dit vergroot onze blijdschap op een uitnemende wijze. O, hoe zoet was Christus voor de bruid, toen zij kon zeggen: 'Ik ben mijns Liefsten, en mijn Liefste is mijne, Die onder de leliën weidt' (Hoogl. 6:3), alsof ze zei: Wij hebben de bezitting van elkander genomen.

(wordt vervolgd)

Uit: "Het zien op Jezus" Isaac Ambrosius (uitg. Den Hertog).

‘En zij baarde...’

‘En zij baarde haar eerstgeboren Zoon...’

Lukas 2:7a

Deze enkele woorden in Lukas 2, ‘En zij baarde haar eerstgeboren Zoon’, behelzen het grootste wonder in de wereldgeschiedenis. Deze geboorte is een doorbraak in een wereld, verloren in schuld. Een doorbraak in de dood naar het leven.

ds. J.J. Tanis,
Boskoop

een onberouwelijke bekering werkt tot de zaligheid? Zie nu toch eens Wie geboren is, liggende in de kribbe van Bethlehem. Daar kom je gewoon niet op uitgekeken! ‘Haar eerstgeboren Zoon. Haar ‘eerste’. Wat een blijdschap! Hoe anders dan bij de allereerst geborene op aarde, Eva’s zoon: ‘Ik heb een man van den HEERE verkregen’, de ‘kopvermorzelaar’ Kaïn. Ach. ‘Haar eerstgeborene’. Hoewel haar vlees en bloed, maar niet in zonde ontvangen en in ongerechtigheid geboren. Toch zal Hij borgtochtelijk, in de plaats van de uitverkorenen des Vaders, een Kind des toorns zijn. Voor u, jou en mij?

Hier is met recht sprake van een Godswonder. Juist omdat door dit baren mogelijk is geworden wat onmogelijk was. En ieder wonder getuigt van Gods eer en heerlijkheid. Daarom laat het zich enigszins begrijpen dat, na deze geboorte, de hemel scheurde en de engelen in het licht en in de vreugde van boven naar beneden uitjubelden: ‘Ere zij God in de hoogste hemelen, en vrede op aarde, in de mensen een welbehagen’. Na negen maanden van zwangerschap was het niet langer te dragen: ‘En zij baarde...! Op Gods tijd. Na eeuwen waarin het schier onmogelijk leek dat het nog gebeuren zou, gebeurde het. Toen! Toen de klacht in de weeën bijna was verstomd. Toen het op een misdracht leek uit te lopen, ondanks de roep van de adventskerk: ‘Och, dat Gij de hemelen scheurdet, dat Gij nederkwaamt...! (Jes. 64:1), ‘baarde zij...! Zij, Maria, de dienstmaagd des Heeren, ondertrouwd met Jozef, timmerman in Nazareth, en zwanger van de Heilige Geest. Wie zal het ooit kunnen bevatten?

Schepper van het leven

Elke geboorte is een wonder, hoe men er ook over denkt, maar dit is een groot Godswonder. Immers, het heeft met God te maken. Hij is de Schepper van het leven.

Hier scheidt de levende God hét Leven in de weg van baren. ‘Die ontvangen is van den Heiligen Geest, geboren uit de maagd Maria. ‘Hetgeen uit het vlees geboren is, dat is vlees’ (Joh. 3:6a). Maar hier is méér. Hier is in het baren tevens de Heilige Geest. Nee, de Heilige Geest heeft Maria niet verlaten in haar baren. Het is de Geest der genade en der gebeden. Natuurlijk heeft haar dat niet ontheven van datgene wat in de Heilige Schrift beschreven staat: ‘Met smart zult gij kinderen baren’ (Gen. 3:16). Ook Maria is een dochter van Eva. En zo is de Zoon van God gekomen in de weg van alle vlees. Met ontroering lezen we in het Evangelie: ‘Een vrouw, wanneer zij baart, heeft droefheid, dewijl haar ure gekomen is...!’ (Joh. 16:21). ‘En zij baarde...! Wanneer? Paulus zegt in Galaten 4: ‘Maar wanneer de volheid des tijds gekomen is, heeft God Zijn Zoon uitgezonden, geworden uit een vrouw, geworden onder de wet’. In die weg heeft God het mogelijk gemaakt om door de Heilige Geest in Hem een wedergeborene te worden.

Kent u dat? De barensweeën die het er zo nauw doorheen leiden onder het recht en de veroordeling van Gods wet tot de zaligmakende kennis van de Heere Jezus Christus. Is het niet de droefheid naar God die

Een boordevol hart

Wat moet dat voor moeder Maria geweest zijn, de eerste ontmoeting, de eerste aanraking, kus en voeding. En zie, wat ze uit Hem door de Heilige Geest terug ontving. Zeker, een lege baarmoeder, maar een boordevol hart. Vol van verwondering door de liefde van de Vader en de genade van haar Heere Jezus Christus! Herkenbaar? Van Mozes staat in Hebreëën 11: ‘En zij zagen dat het kindeke schoon was’. Echter, dft Kind ‘gaat al het schoon der mensen ver te boven’. ‘En al wat aan Hem is, is gans begerlijk’ (Hoogl. 5:16).

We kunnen met recht zeggen dat de vacature uit Richteren 21 is vervuld: ‘In die dagen was er geen koning in Israël! Zo ook in de dagen waarin Maria haar eerstgeboren Zoon baarde. Zou er ooit nog wel een koning voortkomen uit ‘de afgehouwen tronk van Isai?’ Zie: ‘En zij baarde haar eerstgeboren Zoon!’ Komende uit de baarmoeder van Gods eeuwig welbehagen. ‘Deze is Mijn geliefde Zoon, in Denwelken Ik Mijn welbehagen heb’.

Naakt en arm geboren. Om uwentwil, doodarme: ‘Want gij weet de genade van onzen Heere Jezus Christus, dat Hij om uwentwil is arm geworden, daar Hij rijk was, opdat gij door Zijn armoede zoudt rijk worden’ (2 Kor. 8:9).

In doeken gewonden

‘...en wond Hem in doeken’.

Lukas 2:7b

Lukas beschrijft een detail bij de geboorte van Christus. Maria heeft haar eerstgeboren Zoon gebaard, ‘en wond Hem in doeken’. Op zich is dat iets heel gewoons geweest: een moeder die na de geboorte haar kind in doeken windt. Zo doen moeders dat!

ds. D. de Wit,
Borssele

Zo vaak komen we het ‘in doeken winden’ in Gods Woord niet tegen. Blijkbaar is het daarvoor zo gebruikelijk dat het niet gemeld hoeft te worden. Eén keer vinden we een Schriftplaats waar het juist niet is gebeurd: Ezechiël 16:4. Ezechiël beschrijft daar in beeldende taal de geboortestond van het volk van Israël. De Heere vond het volk als een meisje dat op het vlakke van het veld geworpen was en zei: ‘En aangaande uw geboorten: ten dage als gij geboren waart, werd uw navel niet afgesneden; en gij waart niet met water gewassen toen Ik u aanschouwde; gij waart ook geenszins met zout gewreven, noch in windelen gewonden’. De kanttekenaar zegt hierbij: ‘De ellende van het volk van Israël wordt hier beschreven door een gelijkenis, genomen van een nieuwgeboren kind, dat uit het lichaam van zijn moeder voortgekomen zijnde, van niemand gadeslagen wordt’. Over dat kind, dat ten dode opgeschreven was en het niet eens beseftte, heeft de Heere Zich ontfermd en met Zijn machtswoord tot het leven geroepen. In dat volk was het grote Zaad, Christus, verborgen in Wie al Gods verkorenen begrepen zijn. Daarom mag het beeld ook toegepast worden op de levendmaking van een zondaar.

De trouwe Verbonds Jehovah heeft, na een tijd van verwachten, in de volheid des tijds Zijn beloftewoord vervuld. Maria mag het aanschouwen ‘...en wond Hem in doeken’. Daar gaat een getuigenis vanuit.

Beloftewoord vervuld

Nu, eeuwen later, is dit Kindeke geboren, Dat al die tijd in de moederschoot van Israël, van Juda, van David, van Maria verborgen lag. De trouwe Verbonds Jehovah heeft, na een tijd van verwachten, in de volheid des tijds Zijn beloftewoord vervuld. Maria mag het aanschouwen ‘...en wond Hem in doeken’. Daar gaat een getuigenis vanuit. Dit is een écht Kind. De Zone Gods heeft de ware menselijke natuur aangenomen, geboren uit de maagd Maria. Hij wordt in liefde geëigend. Hij is haar Zaligmaker! Hij is haar zo kostbaar en noodzakelijk. Ze weet het: dit is gebeurd zonder toedoen van een man. Dit is het werk van de Heilige Geest geweest in haar moederschoot. Ook al wordt er schande van gesproken en zal Hij later als een on-

echt kind worden bespot, Maria kan niet anders dan Hem in doeken winden: dit is echt Mijn Kind. Wat zal ze Hem in de armen gesloten hebben. Wie iets van Ezechiël 16 leert, ten dode opgeschreven, zonder doeken naakt en bloot, krijgt dit ingewonden Kind zo nodig.

Het is ook het eerste dat na Zijn geboorte is opgeschreven: zij wond Hem in doeken. Het betekent voor de Middelaar de aankomst op de plaats waar Zijn volk vertreden ligt in het geboortebloed. Voor hen heeft Hij Zich laten winden in doeken om Zijn Middelaarswerk op aarde te verrichten. Voor Christus betekent dit een weg van lijden, van het begin van Zijn leven af aan, dat straks zal uitmonden in het sterven om aan Gods recht te voldoen.

Een fijn lijnwaad

Jaren later gaat een andere Jozef dan uit Lukas 2 naar Pilatus om het lichaam van Christus te vragen. Ook dán komt liefde tot dit Kind openbaar. Een fijn lijnwaad wordt genomen. Het zijn niet dezelfde doeken als in Lukas 2, dat is waar. Toch mag worden gezegd: in Lukas 2 wordt Christus in doeken gewonden om te blijven leven, om Zijn Middelaarswerk te verrichten. Later, in Lukas 23:53, lezen we dat Jozef Hem wond in een fijn lijnwaad, en het (lichaam) in een graf legde. Wat wordt de weg van de Zaligmaker zo getekend! Op paasmorgen ziet Petrus in het graf de doeken liggen. Ze zijn afgelegd door de Zaligmaker. In de staat van Zijn vernedering heeft Hij ze gedragen. Nu is die staat voorbij. Hij wérd in doeken gewonden, Hij heeft ze nu Zelf afgelegd. Aan het recht van God is genoeggedaan. De doeken konden worden achtergelaten. Het eeuwige leven ligt nu voor Hem, en in Hem voor al Zijn kinderen. Er is een ánder kleed geweven waarin het naakte kind, weggeworpen op het vlakke van het veld, gewonden wordt. Het is het witte kleed van Christus. Zó klinkt voor een doodschuldige: Leef!

Gods Zoon in het vlees

Zie daar, zie daar, daar gaat de Hemel op.
Daar krijgen alle schaduwen de schop.
Zie daar de Waarheid, waar het gierig oog *gierig: begerig
Der vaderen, van eeuw tot eeuw naar vloog.

Immanuël, Die al van eeuwigheid
Eer d' aarden grond in waat'ren was geleid,
Den Hemel blonk Zijn lust had in het steile *steile: verhevene
Van 't eeuwig, eeuwig, eeuwig Godd'lijk Heil,

Ligt daar in lompen arm'lijk opgerold,
Werdt als een hulp'loos mensenkind gesold.
Wilt gij, o mens, 't geheim verstaan? 'k Beding:
Sluit d' ogen toe, en zie dan wat ik zing.

Daar is niets zichtbaars, waar 't geloof verschijnt,
Voor zulk een straal het arm gezicht verdwijnt.
Hier ligt de Macht in macht- en hulpeloosheid,
Hier ligt in armoe d' Algenoegzaamheid.

Hier ligt des Hemels Heerlijkheid veracht,
De lichtste dag in aller nachten nacht;
Wilt gij, o mens, 't geheim verstaan? 'k Beding:
Sluit d' ogen toe, en zie dan wat ik zing.

Wie zag d' onreikbaar' Hemel met de aard
Zo kostelijk, zo zalig ooit gepaard?
Het onbegrepen, eeuwig eind'loos let *onbegrepen: onbegrijpelijk; let: iets
Verenigd met een gras, een bloem, een niet. *niet: niets

Zeg ik: de Schepper werd ten schepsel; of *ten: tot
Zeg ik, het schepsel werd ten Schepper; 't stof
Werd nu zijn eigen maker; d' Eigenaar
En Maker werd zijn maaksel; beide is 't waar.

Zeg ik: de Geest Die zonder einden leeft,
Werd vlees en sterfelijk; zeg ik: Die beeft
Voor 't minst geruis en 't slechtste doodsgevaar, *slechtste: geringste
Werd van de dood onraakbaar; beide is waar.

Die 't alles weet, krijgt een bepaald begrip,
De mens verstaat 't oneindige in een stip.
Ik zeg: Die overal is, is nu daar;
De mens is overal. En beide is 't waar.

Van alle zonden was Hij hemelschoon,
Die om de schuld verlaat Zijn hemeltroun.
Wilt gij, o mens, 't geheim verstaan? 'k Beding:
Sluit d' ogen eerst, en zie dan wat ik zing.

Hier is het eind van alle zichtbaarheên;
Hier is 't begin van 't Christen ongemeen. *'t Christen ongemeen: het buitengewone van Christus' werk
En zalig hij, die blind is, arm en doof,
Hier is 't begin van 't wonderbaar geloof.

Hier is der zielen vreugd in treurigheid,
Haar lust in 't tomen van begeerlijkheid;
Haar wil vernoegd in 't looch'nen van haar wil, *vernoegd: vergenoegd
En zij op 't sterkst als 't hart zich neer zet stil. *zij: nl. de ziel

Nu steek ik willig beid' mijn ogen uit,
En zie maar door 't geloof en volg 't geluid
Van 't Kind dat in de Krib mij wijzer wijst,
De deugd in 't doen, dan die ze in woorden prijst.

O Deugd, o Hemeldeugd, Verloochening,
Wat rees Uw glans ter steilte zonderling *zonderling: in 't bijzonder
Als Godes Zoon, om Adams doembaar zaad,
Verloochent 's Hemels Heerlijckheyd en staat.
*om: omwille van; doembaar: in andere edities zoenbaar Verloochent 's hemels heerlijkheid en staat (=verzoenbaar)

Dat levend voorbeeld zal ons al het schoon
Des werelds rijkdom, heerlijkheid en troon
Des vleses lusten, eigen wil, en al
Verlooch'nen doen, die Leraar ten geval. *ten geval: ten welgevalle van

Jodocus van Lodenstein (1620-1677)

Naómi's advents- verwachting

Ruth 4:17

We zijn hier getuigen van een gezelschap, dat op kraambezoek is in het huis van Boaz en Ruth, de Moabitische.

ds. C.A. van Dieren,
Rijssen

Ruth is door lossing de wettige vrouw van Boaz geworden en de Heere heeft het huwelijk met een zoon gezegend. Dan komen de vrouwen van Bethlehem. Ze delen zowel in droefheid als in blijdschap. Hadden ze bij Naómi's terugkeer vanwege de bittere tuchtroede niet verbijsterd uitgeroepen: 'Is dit Naómi?' Nu zijn ze er weer. Niet één van de vrouwen is bij name bekend, maar de taal die ze spreken, is duidelijk. Ze verheffen de lof van God. Wordt dat bij onze kraambezoeken ook gehoord? De vrouwen eindigen niet in het wonder, hoe groot het ook is. Het is hier een eindigen in de God van het wonder. Met de Kerstkerk zingen ze: 'Hij heeft gedacht aan Zijn genade'. Verwonderlijk dat Naómi, die zoveel gesproken heeft, nu niets zegt. Alle woorden schieten haar tekort om Gods goedertierenheid en trouw uit te spreken. Maar Naómi spreekt wel met de daad, want ze neemt het kind en zet het op haar schoot. Dat is een geloofsdaad. De Heere schenkt haar een lossen en verkwikker en Naómi mag deze door het geloof eigenen.

Dienaar, knecht

Als de bureu deze geloofsdaad van Naómi zien, gebeurt er iets wonderlijks. Ze zeggen niet alleen: "Aan Naómi is een zoon geboren", maar ze geven het kind ook een naam. Dat is ook een geloofsdaad. De Heilige Geest doet hen niet alleen spreken wat God aan Naómi gedaan heeft, maar

De vrouwen eindigen niet in het wonder, hoe groot het ook is. Het is hier een eindigen in de God van het wonder.

ook verklaren ze wat dit kind betekenen zal. Ze noemen zijn naam 'Obed', dat betekent: dienaar, knecht. Zo zal de herinnering aan zijn geringe afkomst blijven. Hij is uit Ruth, een arme vreemdelinge, geboren. Zo zal Naómi blijvend vertroost worden, want Obed zal haar dienen. Hij zal haar het gemis doen vergeten, voor haar zorgen en haar onderhouden. Alles zal ze in hem vinden. De Heilige Geest doet op dit kraambezoek verder zien dan dit kind. Hier wordt het geloofsgezicht op Christus' geboorte ontsloten. Obed is een type van de grote Losser van Gods uitverkorenen. Hij wordt genoemd Gods Knecht, Die Hij ondersteunt. Hoe diep heeft Christus Zich willen vernederen om Zijn uitverkorenen te lossen. Hij Die Zelf God was en bleef, heeft Zich in een dienstknechtgestalte vernederd. Eenswillend met de Vader heeft Hij Zich in de diepste vernedering overgegeven. Waarom? Om te lossen degenen die om eigen schuld alles doorgebracht hebben en die alle rechten verloren hebben. Hij is ook Knecht in Zijn geringe afkomst. Hij is arm

geworden daar Hij rijk was, opdat armen van geest door Hem rijk zouden worden. Hoe arm was Hij in de aanneming van de menselijke natuur. Geboren uit de maagd Maria is Hij Zijn broederen in alles gelijk geworden. Zo is Hij een dierbare Bloedvriend geworden, Die vlees en bloed uit Maria aangenomen heeft om dat tot een schuldoffer, tot een losprijs op te wegen.

Schoonheid en gewilligheid

Als Knecht des Heeren heeft Hij gewillig gehoorzaamd. Hij aanvaardde de drinkbeker van het lijden en droeg het vloekhout der schande. Eenswillend vervulde Hij alle gehoorzaamheid. Welke schoonheid en gewilligheid wordt er in Hem aanschouwd, wanneer de Heilige Geest de geloofsogen voor Hem opent. In Hem is alles voor degene die alles mist.

Hij is als Knecht ook Eén Die dient. Hij is gekomen om Zijn ziel te geven tot een rantsoen voor velen. Hoe probeert een benadigde toch altijd om uit het verbroken werkverbond God te dienen. Gods Geest leert echter dat het voor eeuwig verloren is, als een mens nog iets tot zijn verlossing moet toedoen.

Nee, de meerdere Obed verzoent de schuld en brengt een volkomen gerechtigheid aan. Hij is een Tussentreder en Hersteller. Als Knecht verkwikt Hij de vermoede ziel met Zijn Woord en met Zijn genade. Hij is ook de Onderhouder van het leven, want uit Zijn volheid ontvangen ze genade voor genade.

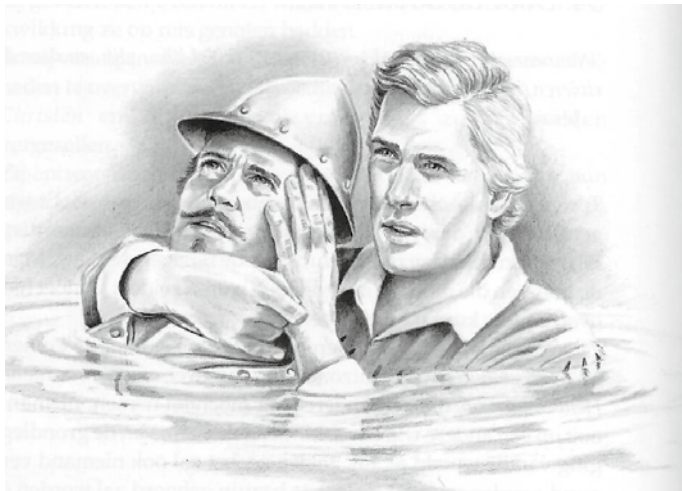
Armen des geloofs

Hebt u deze Knecht nodig gekregen, omdat u zichzelf nergens meer in helpen kunt? Omdat u nooit meer gelost kunt worden? Omdat u alle rechten voor God verloren hebt? Wanneer dan Gods Geest de heerlijkheid en gewilligheid van deze Knecht des Heeren gaat aanwijzen, wenst u Hem dan niet 'Obed' te noemen? Dan wordt Hij in Bethlehem in een sprakeloze verwondering met de armen des geloofs omsloten. Zulk Eén is mijn Liefste!

(wordt vervolgd)

Door de Doodsjordaan

Zo naderen onze pelgrims het einde van de reis. Ze ontmoeten twee mannen, die hen vragen waar ze vandaan komen en wat hen op de reis overkomen is. Daarna vertellen ze hen dat er nog twee moeilijkheden wachten.

ds. B.J. van Boven,
De Valk-Wekerom

Ze moeten de doodsrivier over én de inwendige strijd zal hen niet bespaard blijven. De pelgrims vragen of zij met hen willen optrekken. Dat willen ze wel, maar ze zeggen erbij dat ze alleen door hun eigen geloof moeten ingaan. In de verte zien ze de poort. Maar tussen de poort en hen is een rivier. En over de rivier is geen brug! Er is ook geen omweg om langs de rivier te komen. Ze moeten door deze diepe rivier heen! De pelgrims zijn ontsteld en vragen of er geen andere weg is. De mannen antwoorden dat alleen Henoeh en El(a) verwaardigd zijn om op een andere wijze bij de poort te komen, maar dat alle pelgrims door deze rivier moeten gaan. Daarop worden ze zeer moedeloos. Ze vragen of de rivier overal even diep is. Daarop krijgen ze ten antwoord dat dit afhankelijk is van de beoefening van hun geloof.

Onderwezen voor de Jordaan

Uit dit ingrijpende gedeelte kunnen we enkele zaken leren. Ten eerste dit, dat juist Gods kinderen zo ontzettend bevreesd kunnen zijn voor de dood. Het is en blijft

hun laatste vijand. Zoveel godsdienst vreest niet meer voor de dood en gaan als Onkunde met hun boot van IJdele Hoop naar het eeuwig verderf.

Vraagt u waarom juist Gods kinderen, die eigenlijk niet hoeven te vrezen, toch vrezen? Wel, omdat zij weten wát sterven is: God ontmoeten. En omdat zij weten wát de dood is: de laatste vijand. Wat kan het dan stormen.

Ten tweede wijst Bunyan ons terloops op Henoeh en El(a), heenwijzend naar de hemelvaart van Sions Koning. Vraagt u waarom Gods kinderen moeten sterven? Onze Heidelberger antwoordt dat hun dood geen betaling is voor hun zonden, maar een afsterving van de zonden en een doorgang tot het eeuwige leven. Het derde is dat de doodsrivier niet overal even diep is. De één van Gods kinderen (Hopende) mag door genade zoveel geloof beoefenen dat zijn gang door de doodsjordaan niet zwaar is. De ander (Christen) moet echter door veel geloofsbestrijdingen heen. Daarin is de Heere zo eeuwig vrij. Maar voor allen geldt dat alleen Christus hen erdoor kan helpen. Dit deed een

kind des Heeren dikwijls bidden: 'Heere, als het uurtje van mijn sterven aan zal breken, wilt U er dan bij zijn? Dan alleen zal het kunnen.' Haar gebed werd verhoord.

Geleid door de Jordaan

Daarop gaan Christen en Hopende het water in. Maar Christen begint al spoedig te zinken. Hij roept Hopende te hulp en deze probeert hem te bemoedigen. Hopende voelt grond onder de voeten! Maar dat kan Christen niet zeggen. Angsten van de dood treffen hem, grote vrees overvalt hem. Alle herinneringen aan genoten weldaden verdwijnen en de zonden die hij had bedreven, benauwen hem. Hopende houdt zijn hoofd net boven water en roept hem bemoedigend toe dat hij de poort al ziet met degenen die hen opwachten. Maar de arme Christen is niet te troosten. Hij zegt: 'Ze wachten op u'. En al probeert Hopende hem op te beuren door te zeggen: 'Ook op u', het helpt niets. Christen vreest dat het voor eeuwig omkomen wordt.

Dan spreekt Hopende zijn vriend aan vanuit Gods Woord. Hij wijst hem op Psalm 73 waar gesproken wordt over de goddelozen die geen banden kennen en zegt dat deze banden nodig zijn om hem ten laatste te beproeven. Hij wijst hem op Jezus Christus, Die gezond maakt.

Dan begint ook voor Christen zijn heilzon te dagen. Hij mag Hem weer zien en hoort Zijn stem. Nu krijgt ook Christen grond onder de voeten en zo komen ze beiden aan de overkant.

We kunnen hieruit leren dat ook een bevestigde christen nog veel strijd kan hebben op het sterfbed. Dan zijn ze niet geholpen met wat er geweest is. Hoe noodzakelijk is dan dat Gods Woord mag opengaan. En al zijn hem zijn zonden vergeven, ze kunnen toch nog zo benauwen, omdat zij het zichzelf maar nooit vergeven kunnen. Gods kinderen kunnen ook met de weldaden niet sterven. Ze hebben sterfensgenade nodig! De hoop ondersteunt hen, totdat de Koning Zelf verschijnt en de banden breekt.

*Geleid tot de rivier,
grijpt bange vrees hen aan,
Geen brug en weg te zien;
zij moeten toch door gaan.
Waar Christen ondergaat,
houdt Hopende nog moed.
't Is enkel uit genâ,
dat Christus hen behoedt.*

(wordt vervolgd)

'Het gaat om: Er staat geschreven'

Het Woord. Het fundament. De belijdenis. De lijnen die ds. G.H. Kersten heeft uitgelegd. Dat zijn de elementen die steeds terugkeren in een gesprek met ds. G.J. van Aalst, de huidige hoofdredacteur van De Saambinder.

J. van 't Hul,
Lieren

Het Saambinderdriemanschap, de huidige hoofdredacteur omringd door de redacteur, ds. B. Labee, en de redactiesecretaris, J. van 't Hul.

Al meer dan 25 jaar is hij betrokken bij het redactionele werk van De Saambinder. Wanneer las hij het kerkblad voor het eerst? 'Al in mijn jonge jaren had ik een band met ds. G.H. Kersten. Toen ik aan het lezen raakte, las ik van en over hem. Bij ons thuis was de aanwezigheid van De Saambinder vanzelfsprekend. Het blad lag zondags op tafel. De Saambinder hoorde bij het gezinsleven en bij de binding aan de gemeenten, ondanks de nawerking van de scheuring van 1950 en 1953 dicht om me heen.'

Ds. Van Aalst is opgegroeid in de kruisgezinde gemeente van Tricht. En zijn eerste gemeente was Ledeboeriaans, Benthuisen. 'Die twee lijnen heb ik nog altijd bij me. Vanuit het beginjaar van onze gemeenten, 1907, zijn die twee kerkculturen samengekomen in de Gereformeerde Gemeenten. Die beide culturen zitten ook in mijn wortels, waardoor ik altijd heb geprobeerd, zowel ambtelijk als kerkelijk, mensen samen te binden op het fundament van Schrift en belijdenis en op de lijnen die ds. Kersten heeft uitgelegd.'

Opiniëren

De Saambinder wil onder meer opiniërend bezig zijn. Wat houdt dat in? 'Opiniëren is meningen en gevoelens van mensen vormen. We zijn allemaal kinderen van deze tijd en deinen mee op de golfslag van deze tijd. Ons kerkblad wil echter meningen vormen aan de hand van de onveranderlijke vastheid van het Woord van God, in hartelijke overeenstemming met de belijdenis. Het gaat om de vastigheid van: 'Alzo spreekt de Heere', en om de troost: 'Er staat geschreven'.

Samenbinden

De Saambinder wil ook samenbinden. Hoe ziet dát eruit? 'De redactie bedoelt dat allereerst fundamenteel, verwijzend naar de waarheid die naar de Godzaligheid is. We vragen ons dus niet elke week af wat 'men ervan vindt', ook niet wat de grootste gemeene deler in de gemeenten is, maar naar wat God van ons vraagt. Als een artikel een keer niet naar ieders zin is, wordt ons weleens verweten dat we niet samenbindend zijn. Maar de norm ligt elders, die ligt buiten ons. Als we principieel en kerkelijk willen samenbinden, dan doen we dat niet

op grond van wat 'men vindt', maar op het fundament van waarheid en eenheid. In dat spoor begeren we trouw te zijn aan de leer van onze vadersen'.

De Saambinder wil daarnaast ook in sociaal opzicht mensen samenbinden, mensen verenigen binnen de gemeenten. 'We willen geen aanleiding geven tot onnodige polarisatie. Een zekere mate van verscheidenheid is er onder ons altijd geweest en mag er zijn. Dat is wat anders dan dat ieder vogeltje maar mag zingen zoals het gebekt is, want het fundament ligt in de onveranderlijke vastheid van het Woord'.

Stichten

Het derde wat de hoofdredacteur van De Saambinder voor ogen staat is: stichten. 'Dat heeft de klank van gemoedelijkheid, maar in de oorspronkelijke betekenis wil stichten zeggen: opbouwen op het fundament. Als iemand zegt: 'Ik voel me niet gesticht', bedoelt hij meestal: 'Ik ben ontstemd'. Maar dat is iets anders. Het gaat niet slechts om mijn gevoel, hoe goedbedoeld misschien ook. We hoeven de Schrift niet te vergeestelijken, want de Schrift is geestelijk van zichzelf. Bevinding is niet iets wat erbij komt, maar dat hoort wezenlijk bij de eenheid van het werk van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest. Van alle drie. Bevinding hoeven wij niet te maken. Het Woord is onderwerpeel van Zichzelf. De Woordbediening dus ook. Dat geeft kracht, gezag, vertroosting, geest en leven. Als we elkaar Schriftuurlijk willen stichten, bedoelen we dat we elkaar willen brengen bij het Woord, bij de Bron van het leven. Het mag ons gebed wel zijn: 'Maak in Uw Woord onze gang en treden vast'.

Ds. P. Honkoop

Wat is zijn vroegste herinnering aan het redactiewerk voor De Saambinder? 'Januari 1994 reed ik naar Kampen. Ik zou het werk voor De Saambinder van ds. P. Honkoop moeten overnemen. Als een berg zag ik daar tegenop, want ds. Honkoop lag voor de poorten van de dood. Hij moest alles loslaten en overdragen. Zuchtend ging ik naar Kampen, zingend kwam ik er vandaan. Want ik had daar gezien hoe het gaat met de kinderen Gods. In alle eenvoud mocht ds. Honkoop zicht hebben op de Overste Leidsman en de Voleinder des geloofs. Ootmoedig en blijmoedig droeg hij zijn werk aan mij over. Ik hoop dat we daar in De Saambinder iets van mogen laten zien, van het ware werk van de Heere, hoe Hij Zijn volk leidt, en van het feit dat wij slechts voorbijgangers zijn'.

(slot)

Anti-abortus of pro-life

De tong is ook een vuur, een wereld der ongerechtigheid.

Woorden kunnen heel geladen zijn. Dat merken we in de praktijk van alledag. Zeker de woordkeuze rond het thema abortus maakt dat duidelijk. Tegenstanders van abortus noemen zich pro-life. Maar de voorstanders van abortus spreken van anti-abortus.

P. Schalk,
Veenendaal

Wat is het belangrijk om te letten op onze woorden. Daarmee kunnen we zoveel teweegbrengen. De Bijbel maakt dat heel duidelijk. Zo wijst de apostel Jakobus erop dat de tong een klein lid is, maar grote dingen kan doen. Dit wordt vergeleken met een klein roer dat een groot schip kan omwenden en is als een klein vuurtje dat een grote brand kan veroorzaken. Dit moet ons voorzichtig maken. Wat en hoe spreken wij? Welke gevolgen hebben onze woorden? Maar het moet ons ook alert maken op wat woorden van anderen doen. Het is psychologisch een groot verschil of je standpunt wordt weggezet als anti-abortus, of dat je als pro-life wordt gezien.

Barmhartig of niet

Het debat in de Tweede Kamer liet dit onlangs weer scherp zien. De aanvallen op de pro-life organisaties waren niet van de lucht. Bij een debat over allerlei ethische kwesties was er een hele serie Kamerleden die om de beurt SGP-fractievoorzitter Van der Staaij aanvielen. Het ging onder andere over euthanasie op kinderen van 1 tot 12 jaar.

Volgens verschillende sprekers zou je bijna crimineel zijn als je het aandurft om daar tegen te zijn. In ieder geval werd het als zeer onbarmhartig aangemerkt als je vindt dat je een ziek kind niet mag laten euthanaseren. Zelfs bestond men het om te schermen met de Bijbelse barmhartigheid, waar Van der Staaij geen gehoor aan zou geven. Alsof er geen oog zou zijn voor de ernst en de zwaarte van het lijden, soms ook van jonge kinderen. Het deed denken aan een andere tekst uit de Bijbel, en wel van de wijze Spreukendichter: 'De barmhartigheden der goddelozen zijn wreed'. Dat geldt hier zeker, omdat het doden van een medemens nooit als barmhartigheid mag worden gezien. God geeft en neemt het leven. Overigens bleef het niet alleen bij de aanvallen op de SGP-parlementariër. Ook de hele anti-abortusbeweging kreeg ervan langs.

Klachten weersproken

Een ander voorbeeld. Onlangs werd een pro-life folder verspreid onder 6 miljoen huishoudens in Nederland. Een prachtig resultaat, maar we hebben het ook geweten! Bij het postadres van het Platform Zorg voor Leven, ten kantore van de RMU, kwamen ruim 500 brieven binnen. De eerste lading was gevuld met confetti of zelfs met glitters. Dat is niet bedreigend, maar wel intimiderend. Zoiets is immers een duidelijke verwijzing naar de bekende poederbrieven die soms worden ingezet. Ook werden er klachten over de toon van de flyer ingediend bij de Reclame Code Commissie. Volgens een van de klagers was het anti-abortuspropaganda. Deze manier van spreken kon gemakkelijk weerlegd worden. Met de flyer zegt het Platform Zorg voor Leven juist een positieve boodschap te hebben willen afgeven, vóór het leven en vóór betere hulp aan de moeder bij onbedoelde zwangerschap. 'We willen juist op een positieve manier het gesprek voeren over de beschermwaardigheid van ongeboren kinderen en over de alternatieven die er voor abortus zijn', zo liet het Platform weten.

Woorden gewogen

Nog zo'n woord dat anders kan worden uitgelegd, namelijk: beschermwaardigheid. Ooit was er een Kamerlid dat betoogde dat mensen die ernstig moeten lijden, beschermd moeten worden tegen dat lijden, en dat euthanasie zou zorgen voor de beschermwaardigheid. Alsof het doden van een mens ook maar iets met beschermwaardigheid te maken zou hebben.

Kortom, wat kunnen woorden gebruikt en misbruikt worden. Nog maar een keer luisteren naar Jakobus. Hij zegt dat onze tong het hele lichaam kan besmetten. 'De tong kan geen mens temmen; zij is een onbedwingelijk kwaad, vol van dodelijk venijn'. Uit onze mond kunnen blijkbaar zegeningen en vervloekingen voortkomen.

Maar Jakobus wijst in alle tegenstellingen ook op een ander aspect, namelijk op de wijsheid. En dan wel 'de wijsheid die van boven is, die is ten eerste zuiver, daarna vreedzaam, bescheiden, gezeggelijk, vol van barmhartigheid en van goede vruchten, niet partijdig oordelende, en ongeveinsd'.

Die wijsheid hebben we niet van onszelf, maar ze is wel nodig in het gesprek met andersdenkenden. Want ook wij moeten op onze woorden letten. Daarom mag het onze bede wel zijn: 'Zet, Heere, een wacht voor mijne lippen, behoedt de deuren van mijn mond, opdat ik mij tot gene stond, iets onbedachtzaams laat ontglippen!'

RUBRIEK **AL DEZE WOORDEN** [50]

Het slot van Westminster

TIEN GEBODEN VOOR ONS

Wanneer de Grote Catechismus van Westminster 'al deze woorden' heeft uitgelegd, Schrift met Schrift vergelijkend, komen er enkele afsluitende vragen. We nemen ze voor je over, zonder de tekstverwijzingen, omdat het er zoveel zijn. Bij vraag 151 zelfs meer dan honderd.

Vraag 150: *Zijn alle overtredingen van de wet van God in zichzelf en in Gods ogen even afschuwelijk?*

Antwoord: Niet alle overtredingen van de wet van God zijn even afschuwelijk. Maar bepaalde zonden zijn van zichzelf en vanwege verschillende verzwarende omstandigheden, afschuwelijker in Gods ogen dan andere zonden.

Vraag 151: *Waaruit bestaan de verzwarende omstandigheden die bepaalde zonden afschuwelijker maken dan andere zonden?*

Antwoord: Welke verzwarende omstandigheden maken zonden afschuwelijker dan andere zonden?

1. De personen die de overtreding begaan. Zijn deze personen ouder en hebben ze meer ervaring of grotere genade ontvangen? (...) Bekleden ze een hoge positie of ambt en zijn ze een gids voor anderen of zal hun voorbeeld waarschijnlijk door anderen gevolgd worden?
2. Degenen tegen wie gezondigd wordt. Zijn de zonden rechtstreeks tegen God,

Zijn eigenschappen en Zijn dienst begaan? Of tegen Christus en Zijn genade of de Heilige Geest, Zijn getuigenis en werkingen? Is het een zonde tegen leidinggevers, mensen die in aanzien zijn en mensen waarmee we in het bijzonder verbonden of waaraan verplicht zijn?

3. Het karakter en de aard van de overtreding. Is de overtreding tegen de uitdrukkelijke letter van de wet, overtreedt zij veel geboden of omvat zij vele zonden? Komt zij niet alleen op in het hart, maar is zij een uitbrekende zonde in woorden en daden, is zij aanstootgevend en onherstelbaar? Zijn de zonden gericht tegen genademiddelen, genadegaven, oordelen, het licht van de natuur, overtuiging van het geweten. (...) Zondigen we tegen onze gebeden, bedoelingen, beloften, geloften, verbonden en verplichtingen aan God of mensen? Wordt er met voorbedachte rade, willens en wetens, (...) herhaaldelijk, hardnekkig, met vreugde of voortdurend gezondigd of is er na bekering een terugval in de zonde?
4. De omstandigheden van tijd en plaats. Wordt er op de dag des Heeren gezondigd, of op andere tijden waarop God gediend wordt? Gebeurt het onmiddellijk voor of na deze diensten? (...) Worden deze zonden in het openbaar gepleegd of in bijzijn van anderen die daar waarschijnlijk door opgehitst of besmet zullen worden?

Vraag 152: *Wat is Gods loon op elke zonde?*
Antwoord: Aangezien zonden worden ge-

pleegd tegen de soevereiniteit, goedheid en heiligheid van God en een overtreding zijn van Zijn rechtvaardige wet, verdient elke zonde - zelfs de minste - Zijn vloek en toorn, zowel in dit leven als in het toekomstige en kan slechts door het bloed van Christus verzoend worden.

Vraag 153: *Wat eist God van ons opdat wij aan de vloek en toorn van God vanwege de overtreding van de wet zouden ontkomen?*

Antwoord: Opdat wij aan de vloek en de toorn van God vanwege de overtreding van de wet zouden ontkomen, eist God van ons bekering tot Hem en geloof in onze Heere Jezus Christus, samen met een ijverig gebruik van de uitwendige middelen waardoor Christus de weldaden van Zijn middelaarswerk aan ons mededeelt.

Vraag 154: *Wat zijn de uitwendige middelen waarmee Christus ons de weldaden van Zijn middelaarswerk mededeelt?*

Antwoord: De uitwendige en gewone middelen waardoor Christus aan Zijn Kerk de weldaden van Zijn middelaarswerk mededeelt, bestaan uit alles wat Hij daartoe in Zijn Kerk heeft ingesteld. Dat zijn in het bijzonder het Woord, de sacramenten en het gebed, welke allemaal aan de uitverkoeren worden toegepast tot hun zaligheid.

Deze afsluiting van de puriteinse uitleg van 'al deze woorden' willen we je niet onthouden in de voorlaatste aflevering van deze jaarserie.

v. A.

De taal der bevinding [36]

Zoete tranen

In het bekende boekje "De droefheid naar God" haalt ds. G. Wisse een Engelse godgeleerde aan, van wie hij gelezen had dat deze het schreien naar God zó zalig vond, dat hij verklaarde het jammer te vinden, dat alle tranen in de hemel zouden worden afgewist. Hij dacht dat dan ook deze tranen, die van de droefheid naar God, niet meer zouden vloeien, en dat vond hij toch wel een waar gemis.

ds. J. Schipper,
Scherpenzeel

Wisse voegt er dan aan toe: 'Gij kunt die man mogelijk wel verstaan, beste lezer? Ja waarlijk, het is te bekennen dat dit schreien naar God zoetigheden bevat, die reeds vóór boven alle aardse genietingen uitgaan. Maar dat neemt niet weg, zij zijn niet (en mogen dit voor ons niet zijn) de bron der eigenlijke ware vertroosting zelve'. De droefheid die naar God is over de zonde, behoort tot de kenmerken van het bevindelelijke, geestelijke leven. Ze wordt in de Dordtse Leerregels (1,12) genoemd als één van de onfeilbare vruchten der verkiezing, in het Woord van God ons aangewezen. Zoals een kind schreiend ter wereld komt, zo is dit ook een verschijnsel dat onafscheidelijk verbonden is aan de ware, geestelijke geboorte uit God. De ervaring van deze droefheid is zalig, in zoverre dat er iets in gesmaakt wordt wat van goddelijke herkomst is en van goddelijke gunst getuigt. Wisse schrijft dan: 'Immers, omdat de

Heere ons liefheeft, verwekt Hij deze tranen'. Derhalve wordt er ook gesproken over 'zoete tranen'. In de beleving van deze droefheid wordt zoetheid ervaren.

Thomas Watson

Thomas Watson zegt van zulke tranen: 'Een natte zaaitijd geeft een vette oogst'. En de apostel merkt op dat die droefheid een onberouwelijke bekering tot zaligheid werkt. Wisse voegt er heel treffend aan toe: 'De bedding der ziel wordt dan uitgegraven voor Christus'. Watson, de begenadigde predikant te Londen, heeft over het treuren en wenen onder andere geschreven: 'Tranen die van een boetvaardig oog afdruipen, zijn als water dat van rozen afdruipt. Ze zijn zeer zoet en kostelijk voor God. Een fontein in een hof maakt de tuin aantrekkelijk. Zo is het hart waar een fontein van goddelijke droefheid vloeit vermakelijk voor God. Wanneer de wierook aan stukken

gebroken wordt, ruikt ze het zoetst. Zo ook wanneer het hart over de zonden verbrijzeld en verbroken is, dan geven onze godsdienstige plichten de aangenaamste en zoetste geur. Want er is blijdschap in de hemel over een zondaar die zich bekeert'.

Ruth en Orpa

Wat een tranen worden er geschreid door Orpa en Ruth op de grens van Moab en Israël, wanneer schoonmoeder Naómi hen gaat beproeven. Waarom zou Naómi dat toch doen? Is ze niet blij dat haar schoondochters mee optrekken? Zeker wel, maar ze wil niet dat zij uitsluitend uit vleselijk overleg met haar zouden meegaan. Naómi weet zelf uit ervaring hoeveel smart dat teweeg kan brengen. Ze handelt dus niet lichtvaardig en ook niet liefdeloos. Vandaar deze beproevingen. Naómi betoont hierin een verstandige vrouw te zijn. Zij doet niet aan handopleggerij. Ze weet zelf veel te goed dat je niet aan de slippen van Gods volk het beloofde land kunt binnenkomen. Maar dan komen na de beproeving de tranen: niet alleen bij Ruth, maar ook bij Orpa. We moeten onderscheid maken tussen de natuurlijke tranen van Orpa en de geestelijke tranen van Ruth. Orpa weende, want ze kon Naómi niet missen, maar Ruth weende, omdat ze de God van Naómi niet kon missen. Dat werd verwoord in haar keuze: 'Uw volk is mijn volk en uw God mijn God'. Orpa keert terug. Ze keert terug naar de goden van haar vaderland. Ze komt niet verder dan 'bijna'. Maar Ruth geeft alles op en durft het in haar verdere leven met God te wagen. Haar tranen waren door alles heen zoete tranen.

In een bundel met meditaties van ds. A. Vergunst ("Uw volk is mijn volk") lezen we: 'Orpa keert weer om in Moab om te komen. Haar tranen zijn spoedig gedroogd; de aandoeningen zijn snel vergeten; haar woorden vliegen heen; haar daad toont haar hart. Terug naar Moab om eeuwig om te komen. Naómi keert terug om weer in Bethlehem te wonen onder de vleugels van de God van Israël. Ruth spreekt niet veel. Haar hart is vol, maar zij kleeft Naómi aan en zal met Naómi veel zorg en lijden doormaken, maar zij zal ook Boaz vinden'. Zij leerde kennen de droefheid naar God, maar ook de blijdschap in God.

Boekennieuws

Enige toespijs

"Enige toespijs",
ds. J. en ds. W.J.
Karels; uitg.
De Schatkamer;
170 blz., € 15,90.

Deze uitgave "Enige toespijs" is van de hand van de gebroeders Karels, onze emeritus ds. J. Karels en zijn jongere broer ds. W.J. Karels. Het bevat een interview met ds. J. Karels en van beiden drie preken, vijf stoffen uit het Oude en één uit het Nieuwe Testament. Wie de preken leest en de predikers kent, hoort ze als het ware spreken. Beiden in hun eigen trant en op hun eigen wijze. We vinden in deze bundel de prediking die onze gemeenten vanouds gestempeld heeft en waar onze broeders zich van kinds af aan zo van harte aan verbonden weten.

In het interview spreekt ds. J. Karels zijn zorg uit: 'Laat ik het voorzichtig zeggen. Er is onder ons zoveel oppervlakkigheid. Ik vrees dat de oppervlakkigheid groter is en dieper doorgedrongen dan wij vermoeden. Daar ben ik niet gerust op'. Al lezend in deze preken dacht ik: 'Laat deze prediking toch altijd zo onder ons mogen blijven'. Wet en Evangelie worden in hun helder evenwicht gepredikt. Het plaatsmakende werk van de Heilige Geest in het zondaarshart komt zuiver naar voren en dit alles met de warme en hartelijke gunning die de gebroeders door Gods genade zo eigen is.

In de preken van ds. W.J. Karels vielen mij de twee kernzaken op die zijn bediening stempelen: het recht en het bloed. Wie onze broeder kent en met regelmaat beluistert, zal het met mij eens zijn dat deze twee zaken nagenoeg altijd in zijn preken naar voren komen. In de preek over het zondoffer zegt hij: 'En nu is de verzoenende kracht van Christus' bloed sterker dan de verdoemende kracht van de rechtvaardige wet Gods. Wonder!! En God zorgt Zelf voor dit Bloed. Onbevattelijk toch! Ik kan 'Enige toespijs' van harte aanbevelen, zowel voor persoonlijk gebruik als voor de leesdiensten.

ds. A.T. Huijser, Sliedrecht

Komt tot Mij

"Komt tot Mij",
J.C. Ryle; uitg.
De Schatkamer;
112 blz.; € 11,90.

J.C. Ryle weet de Bijbelse boodschap op een aansprekende en toepasselijke manier te vertolken. Daarbij put hij uit een schat van voorbeelden die de boodschap onderstrepen. Ook in dit boekje herken je direct de met het zielenheil van zijn hoorders (lezers) bewogen Ryle. Het boekje bevat vier preken: 'Een boos hart' (Jer. 17:9, 10), 'Komt tot Mij' (Matth. 11:28), 'De bekering' (Luk. 13:3) en 'De genade Gods niet tevergeefs' (2 Kor. 6:1).

'Komt tot Mij' is de rode draad in deze preken. Ryle staat terecht bekend om de hartelijke en ruime Evangelienodiging van onbekeerde zondaren om tot Christus te komen. Dat maakt zijn boodschap zeker niet oppervlakkig. Met name in de laatste preek ligt de nadruk sterk op genade alleen. Scherp toont hij aan dat er mensen zijn die de genadeboodschap alleen in hun oren, hun mond en hoofd ontvangen. Waar het genadewerk in het hart ontbreekt, is alle indruk en uitwendige verandering tekort. 'Allen, die nooit waarlijk boetvaardig geweest zijn over hun zonde - allen die nooit recht met Christus verenigd zijn geworden, - en allen die niet willen wandelen waardiglijk hun hoge roeping; in het kort: allen die de genade Gods tevergeefs ontvangen hebben.'

'Kom tot Mij' is een mooi boekje. Het zou mooi zijn als ook onze jonge mensen het lezen.

ds. W. Harinck, Utrecht

Boekaankondiging

**"Genodigd tot de bruiloft",
prof. G. Wisse; uitg. De Banier;
72 blz.; € 10,95.**

Boekje met drie preken over het Heilig Avondmaal: een voorbereidingspreek, een avondmaalspreek en een nabetrachtingspreek.

**"Geroepen tot bekering";
Thomas Watson e.a.; uitg.
Den Hertog; € 15,90.**

Dagboek met stukjes van Engelse en Schotse oudvaders. Zondaren worden geroepen tot bekering en geloof, en Gods kinderen aangespoord tot opwas in de genade en kennis van Christus.

**"Dien Hem", John Bunyan,
uitg. De Banier; 152 blz.; € 19,95.**

Boek over de rijkdom van het vrezen van de Heere. Centraal staat het Voorwerp van het vrezen: God Zelf en Christus in het bijzonder.

**"Bidden met de Schrift",
ds. A.T. Vergunst; uitg. De Banier;
61 blz.; € 8,95.**

Bidden wordt wel de ademtocht van de ziel genoemd. Vanuit de Schrift wordt richting gegeven voor het persoonlijk, ambtelijk, huwelijks- en gezinsgebed.

**"Waakt en bidt!";
dr. H.F. Kohlbrugge; uitg. Den
Hertog; 108 blz.; € 16,90.**

Acht preken over 1 Petrus 5:5-11. Kohlbrugge hield deze preken een jaar voor zijn overlijden.

**"Zondagen met Spurgeon",
uitg. De Banier; 150 blz.; € 14,95.**

52 meditaties voor de zondag. Het zijn fragmenten uit preken, lezingen en toespraken van Spurgeon.

**"Een getrouw Woord", Petrus
Brouwer; uitg. Om Sions Wil;
106 blz.; € 19,95.**

Na een biografie over ds. Petrus Brouwer (1732-1802) volgen zeven leerredenen uit de eerste brief aan Timótheüs.

Kerknieuws

BEROEPINGSWERK

Beroepen:

Te Aalst,
ds. E. Hakvoort te Norwich (Ontario, Canada);
Te Capelle aan den IJssel-West en
te Nobleford (Alberta, Canada),
ds. H. Hofman te Kalamazoo (Michigan, VS);
Te Lisse en te Krabbendijke,
ds. A.T. Huijser te Sliedrecht;
Te Naaldwijk en te Rilland-Bath,
ds. W. Visscher te Amersfoort;
Te Ooltgensplaat en te Vlissingen,
ds. P.G. Heijkamp te Emmeloord;
Te Kruijningen,
ds. G. van Manen te Elspeet;
Te Rijssen-West en te Terwolde-De Vecht,
ds. P.D. den Haan te Tholen;
Te Sheboygan (Wisconsin, VS) en
te Lethbridge (Alberta, Canada),
ds. M.T. Al-Chalabi te Brakel;
Te Stolwijk,
ds. G. Beens te Kootwijkerbroek.

Bedankt:

Voor Middelburg-Centrum,
ds. M. Joosse te Ede;
Voor Corsica (South Dakota, VS),
ds. A.H. Verhoef te St. Catharines
(Ontario, Canada);
Voor Zeist,
ds. C. van Ruitenburch te Krimpen a/d IJssel.

PASTORIEZORGEN

Gezondheid ds. B. van der Heiden

Bij ds. B. van der Heiden is een ernstige ziekte geconstateerd. Hij heeft een agressieve en ernstige vorm van een hersentumor, waarbij medisch gezien geen perspectief meer is.

Er volgen nog wat onderzoeken in het Erasmus Medisch Centrum. De laatste preek die ds. Van der Heiden hield was over de Voorzienigheid uit de Heidelbergse Catechismus. Daar heeft hijzelf veel troost van gehad. De Heere is hem en zijn vrouw zeer nabij. Als de Heere de kansel uit zijn leven gaat weg nemen, gaat het Evangelie onverhinderd door. Wij verzoeken u vriendelijk terughoudend te zijn met telefoneren. Schriftelijke correspondentie stellen we op prijs, naar het postadres, of via het e-mailadres van zijn zoon Hendrik Jan: hjvdheiden@gmail.com
Fam. Van der Heiden

Gezondheid ds. F. Mulder

Ds. F. Mulder werd 25 november onverwachts onwel en vervolgens met spoed vervoerd naar het ziekenhuis. Na aanvankelijk grote zorgen is tot verwondering gebleken dat er geen onderliggende oorzaken zijn. Wel zal onze geliefde broeder de komende tijd wat rustiger aan doen en enkele afgesproken kerkdiensten annuleren. De Heere gedenke hem en geve bij de voortduur te ervaren wat even leven mocht in zijn ziel bij deze wederwaardigheden: 'Mijn tijden zijn in Uw hand' (Ps. 31:16a).
Redactie

EVANGELIST VOOR AMSTERDAM

Het deputaatschap Evangelisatie heeft M. (Rini) Vos uit Nunspeet benoemd tot evangelist voor Amsterdam. De benoeming gaat in per maart 2020. Vanuit de Gereformeerde Gemeenten wordt sinds 1995 evangelisatiewerk verricht in en vanuit de evangelisatiepost 'Bij Simon de

Looier' in Amsterdam. In 1998 werd G. Baan als vaste evangelist aan Amsterdam verbonden. Hij werd in 2001 opgevolgd door J. Krijgsman, die in april 2020 met pensioen gaat. Vos (37) werkt sinds 2004 bij de Obadja-school in Zwolle, de laatste drie jaar als teamleider. Als vrijwilliger is hij betrokken bij het evangelisatiewerk in Leeuwarden. Hij is getrouwd en vader van vier kinderen. Het is onze hartelijke wens en bede dat de Heere Zijn onmisbare zegen wil verbinden aan het werk dat de heer Vos in Amsterdam gaat doen, zodat er zondaren uit de duisternis tot Gods wonderbaar licht getrokken mogen worden.

Steunt u het evangelisatiewerk al?

Dankzij duizenden donateurs heeft EVGG een jaarlijkse stroom van vaste inkomsten van 210.000 euro. Vanwege de toenemende noodzaak van evangelisatiewerk willen we dit bedrag in 2020 met 25% te verhogen. Helpt u mee? Word vóór 8 januari donateur voor minimaal € 5,00 per maand, en ontvang als welkomstgeschenk het nieuwe boek van ds. M. Joosse, "Door Mijn Geest zal het geschieden". Aanmelden als donateur kan via evgg.nl/donateur, de antwoordkaart die bij De Evangelist van november is gevoegd, of door te bellen met EVGG: 085-0645280.

WIJZIGING KERKELIJK JAARBOEK

Blz. 265

Koster van de gemeente in Sliedrecht is nu: N.N.Y. Awdisho, Rivierdijk 180, 3361 AS Sliedrecht, tel. 06-41796818; e-mail: koster@gergemesliedrecht.nl

Berichten

ZANGAVONDEN

Gorinchem - Grote Kerk, do. 26 dec., 19.30 uur, jongerenkoren Loïs en Ons Eiland, Joost van Belzen, orgel, leiding ds. D.J. Budding; collecte voor JBGG.

Gorinchem - Grote Kerk, zat. 28 dec., 19.30 uur, mannenensemble Ethan, Seba-meisjes-

koor, Huig van der Knijff en Jan Rozendaal, orgel, opening J. de Deugd (deputaat DMZ), avond t.b.v. Helpende Handen.

Gouda - Kerk Geref. Gemeente, zat. 21 dec., 19.30 uur, gem. koor Sursum Corda, kinderkoor Jong Sursum Corda, Leendert Verduijn en Taco de Vries, orgel, meditatie ds. G. Cle-

ments; collecte voor bijbelverspreiding.

's-Gravenpolder - Elimkerk, di. 24 dec., 19.00 uur, jeugdkoor, mannenkoor en gem. koor.

Middelburg - Nieuwe Kerk, do. 26 dec., 19.30 uur, samengesteld mannenkoor Zeeland, Martin Weststrate, orgel, leiding oud. G. van Veldhuisen; collecte voor MAF en de Oase.

Puttershoek – Kerk Geref. Gemeente, di. 24 dec., 19.30 uur, jong mannenkoor Jubilate, kinderkoor Tabitha, Arend de Bruin, orgel, leiding oud. Van der Elst, appelwoord Jaco Pons; collecte voor JBGG.

Rhenen – Cunerakerk, zat. 28 dec. 19.30 uur, Betuwse bovenstemgroep, Pieter Heykoop, orgel, leiding ds. W. Mouw; collecte voor bijbelverspreiding.

Rijssen – Zuiderkerk, di. 24 dec., 19.00 uur, jeugdkoor Jubilate en Noordermannenkoor, Gerard Harbers en Han Beverdam, orgel.

Waarde – Adullamkerk, di. 24 dec., 19.30 uur, samengesteld mannenkoor Zeeland, Martin Weststrate, orgel, collecte voor bouwfonds Geref. Gemeente Waarde.

Werkendam – Kerk Geref. Gemeente, zat. 21 dec., 19.30 uur, mannenensemble Ethan, jeugdkoor Asaf en jongerenkoor Cantilena, Jan Rozendaal en Willem den Boer, orgel, leiding ds. H.J. Agteresch; collecte voor Woord en Daad en Bijzondere Noden.

JAARLIJKE ISRAËLDAG

Het deputaatschap voor Israël organiseert de jaarlijkse Israëldag op 28 december in de kerk van de Geref. Gemeente te Geldermalsen. In het morgenprogramma (vanaf 10.00 uur) wordt een presentatie en vragenbeantwoording verzorgd door A.M. Otte, B. van der Schoot en J.M. Schot over het bereiken van het Joodse volk met digitale lectuur. Ds. M.L. Dekker vertelt over de nieuwe fase van het werk in Israël. In het middagprogramma (vanaf 13.30 uur) is er een interview met vertrekkende deputaten. Er is een bijdrage van een gelegenheidsjongerenkoor o.l.v. Mariëlle Heidekamp, en een kinderprogramma. Meer informatie: www.israeldag.nl (ook voor opgave voor het kinderprogramma) of bel 0348-489929.

START LEERGANGEN CGO

Bent u betrokken bij evangelisatiewerk? Komt u in aanraking met mensen die weinig weten van de Bijbel en het christelijk geloof? Dan is de leergang Evangelisatie van CGO en het deputaatschap voor Evangelisatie wellicht iets voor u. Vanaf 23 januari start de leergang (zeven lesavonden) in Amersfoort (€ 150,-).

Weet u zich betrokken bij het Joodse volk? Samen met het deputaatschap Israël biedt CGO twee cursussen over Israël aan: Vanaf 4 februari start de leergang 'Israël en de Bijbel' te Werkendam (€ 180,-). Het doel van deze oriëntatiecursus is om gemeentelieden toe te rusten, m.b.t. de Bijbelse plaats van het Joodse volk in het heilshandelen van God. Over de plaats van Israël en de vraag hoe onze houding ten opzichte van het volk en de staat Israël moet zijn, is veel discussie. In acht avonden gaan we op zoek naar Bijbelse antwoorden.

Vanaf 28 januari start de 'Verdiepingsleergang Israël en de Bijbel' te Goes (€ 110,-). Deze cursus van vijf avonden gaat over de thema's: Jeruzalem, een lastige steen; Joodse feesten en rituelen; Messiasverwachting; het jodendom en het jodendom in relatie tot het christelijk geloof.

Voor meer informatie, programma's en inschrijven: www.cgo.nu/toerusting

CLASSISVERGADERING BARNEVELD

Wie heeft na de classisvergadering van vrijdag 6 december per abuis mijn jas meegenomen: halflang, antracietgrijs, met bruinleren biesjes. Deze was nadrukkelijk met een paraplu gecombineerd, opgehangen. Wilt u zo goed zijn contact op te nemen: tel. 0651-602796.

AVONDMAALSSERVIES GEVRAAGD

In oktober is de gemeente van Nobleford (Can.) geïnstitueerd en mocht er een nieuw gebouw in gebruik worden genomen. De Heere is ons gedachtig geweest. Voor de bediening van het Heilig Avondmaal heeft de gemeente een broodschaal, een kan en bekers mogen lenen van de moedergemeente Picture Butte. Wij hebben echter behoefte om zelf over een avondmaalsdienst te beschikken. Onze vraag is wie ons hieraan kan helpen. Het zou weer gebruikt kunnen worden in de dienst des Heeren. Graag ontvangen we reacties per e-mail: paul.verhoef@ccschool.ca.

Kerkenraad van Nobleford

MEDEDELING CENTRAAL BUREAU Geref. GEMEENTEN

In verband met Kerst en de jaarwisseling zullen de kantoren in het CBGG te Woerden gesloten zijn van maandag 23 december t/m woensdag 1 januari. De Vluchtheuvel is op werkdagen telefonisch bereikbaar.

BEZORGING DE SAAMBINDER

In verband met langdurige machinestoring in het verzendproces, heeft een gedeelte van de abonnees het nummer van afgelopen week later bezorgd gekregen. De komende twee nummers zullen op de vrijdag bezorgd worden.

Kerkdiensten

ZONDAG 22 DECEMBER 2019

Aalst 14.00 uur ds. G.J. Baan; Alphen a/d Rijn 15.00 uur ds. H.J. Agteresch; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. W. Visscher; Amsterdam 16.00 uur ds. G.J.N. Moens; Apeldoorn 10.00 en 16.00 uur ds. R.A.M. Visser; Arnhem 19.00 uur ds. R.A.M. Visser; Barendrecht 9.30 en 15.30 uur ds. A.P. Baaijens; Barneveld-Zuid 9.30 en 19.00 uur ds. J. van Laar; Benthuizen 19.00 uur ds. M. Joosse; Berkenwoude 10.00 en 19.00 uur ds. J.B. Huisman; Bodegraven 10.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil en 19.00 uur ds. G.J. Baan; Borssele 9.30 en 18.00

uur ds. D. de Wit; Brakel 10.00 en 18.00 uur ds. M.T. Al-Chalabi; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur (H.D.) ds. A. Verschuure; Capelle a/d IJssel-West 10.00 en 17.00 uur ds. G. Hoogerland; Delft 10.00 (H.D.) en 17.00 uur ds. C.J. Meeuse; Den Haag-Scheveningen 17.00 uur ds. W. Silfhout; Deventer 18.00 uur ds. H. van der Heiden; Dinteloord 18.30 uur ds. M.H. Schot; Dirksland 10.00 en 18.00 uur ds. K. Boeder; Doetinchem 9.30 en 15.00 uur ds. A.A. Brugge; Dordrecht 16.30 uur ds. W.A. Zondag; Ede 9.30 en 16.00 uur ds. M. Joosse; Eindhoven 10.00 en

16.30 uur ds. A.B. van der Heiden; Enkhuizen 10.00 uur ds. G. Heijkamp; Enschede 15.00 uur ds. G. van Manen; Enter 9.30 en 15.00 uur ds. H. van der Heiden; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur ds. A. Schreuder; Goes 9.30 en 18.00 uur ds. G.P. van Nieuw Amerongen; Gorinchem 10.00 en 16.00 uur ds. L. Blok; Gouda 9.30 (H.D.) en 16.30 uur ds. G. Clements; Goudswaard 18.00 uur ds. S. Maljaars; 's-Gravenpolder 9.30 en 18.00 uur (H.D.) ds. B. Labee; 's-Gravenzande 18.00 uur ds. H.J. Agteresch; Haamstede 10.00 uur stud. J. Beens en 14.30 uur ds. K. Boeder; Hardinxveld-Gies-

sendam 9.30 en 18.00 uur ds. C. van Ruiten-
burg; Herkingen 14.30 uur stud. J. Beens; Hilversum
10.00 uur ds. J.J. van Ekeveld en 19.00 uur ds. W.
Visscher; Hoedekenskerke 10.00 en 14.30 uur
stud. P.C. Vlot; Hoofddorp 18.30 uur ds. H. Brons;
Hoogeveen 9.30 en 15.30 uur ds. C.A. van Dieren;
Hoogvliet 16.00 uur ds. M.H. Schot; Houten
10.00 uur ds. M.H. Schot en 17.00 uur ds. C.G.
Vreugdenhil; Kampen 9.30 uur ds. D.W. Tuinier;
Kamperland 10.00 en 16.00 uur ds. M. Karens;
Kappelle-Biezeling 10.00 uur ds. C. Harinck en 16.00
uur ds. B. Labee; Katwijk aan Zee 10.00 en 17.00
uur ds. A. Vermeij; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur
ds. G.J. van Aalst; Kortgene 14.30 uur ds. P.D. den
Haan; Krabbendijke 14.00 en 18.00 uur ds. H.E.P.
Fortuijn; Krimpen a/d IJssel 9.30 en 16.30 uur ds.
W.J. Karels; Kruiningen 9.30 en 14.00 en 18.00
uur ds. A.T. Huijser; Leiderdorp 10.00 uur ds. H.J.
Agteresch en 16.00 uur ds. H. Brons; Lelystad
18.00 uur ds. J.J. van Ekeveld; Melissant 18.30
uur ds. A.P. Baaijens; Middelburg-Centrum 9.30
(H.A.) en 14.30 en 18.30 uur ds. J.M.D. de Heer;
Middelburg-Zuid 9.30 en 16.00 uur ds. J. de Kok;
Middelharnis 18.00 uur ds. C. Harinck; Mijdrecht
19.00 uur ds. W. Harinck; Moerkapelle 19.15 uur
ds. G.W.S. Mulder; Naaldwijk 19.00 uur ds. C. Son-
nevelt; Nieuw-Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds.
H.A. van Zetten; Nieuwer ter Aa 15.30 uur ds. J.
Schipper; Nieuwerkerk 18.00 uur stud. L. van der
Kuijl; Nieuwe-Tonge 10.00 en 18.00 uur stud. P.J.
de Raaf; Nijkerk 9.30 en 19.00 uur ds. G. Beens;
Nisse 9.30 en 14.30 uur ds. J.W. Verweij; Nun-
speet 9.30 en 15.00 uur ds. A. Schot; Ooltgens-
plaat 15.30 uur stud. P.J. de Raaf; Oostburg 17.30
uur stud. P.C. Vlot; Oosterland 18.30 uur stud. J.
Beens; Oostkapelle 18.30 uur ds. R. Kattenberg;
Opheusden 10.00 en 17.30 uur ds. W. Mouw; Op-
perdoes 10.00 uur ds. G.J.N. Moens en 16.00 uur
ds. G. Heijkamp; Ouddorp 9.30 en 18.30 uur ds.
G. Pater; Oudemirdum 19.00 uur ds. D.W. Tuinier;
Oude-Tonge 15.30 uur ds. G. Pater; Poederoijen
14.30 uur ds. P. Mulder; Poortugaal 19.00 uur ds.
A. Verschuure; Poortvliet 14.30 uur ds. D. de Wit;
Puttershoek 10.00 en 15.30 uur ds. C. Sonnevelt;
Ridderkerk 9.30 en 17.00 uur ds. G.W.S. Mulder;
Ridderkerk-Slikkerveer 9.30 uur ds. J. Driessen
en 15.00 uur ds. S. Maljaars; Rijssen-West 9.30
en 18.30 uur (H.D.) ds. G. van Manen; Rijssen-Zuid
18.30 uur ds. S.W. Janse; Rilland-Bath 14.00 uur
ds. J. van Rijswijk; Rotterdam-Alexanderpol-
der 10.00 uur ds. S. Maljaars en 16.30 uur ds. J.
Driessen; Rotterdam-Centrum 19.00 uur ds. L.
Blok; Rotterdam-Zuidwijk 10.00 (H.A.) en 16.30
uur ds. G.J. Baan; Scherpenisse 9.30 en 18.30 uur
ds. M. Blok; Scherpenzeel 10.00 en 18.30 uur ds.
F. Mulder; Sint Annaland 14.30 uur ds. M. Blok;
Sint Philipsland 9.30 en 15.00 uur stud. L. van der
Kuijl; Soest 18.30 uur ds. A.A. Brugge; Spijkenisse
14.30 uur ds. J.B. Huisman; Sprang-Capelle 15.30
uur ds. M.T. Al-Chalabi; Stolwijk 15.00 uur ds. C.
van Ruitenburg; Terneuzen 10.00 en 15.30 uur ds.
J.B. Zippro; Terwolde - De Vecht 9.30 en 14.30
uur ds. A.J. de Waard; Tricht-Geldermalsen 10.00
en 18.30 uur ds. P. Mulder; Uddel 10.00 en 18.30
uur ds. B.J. van Boven; Urk 10.00 en 17.00 uur ds.
E.J. Boudewijn; Utrecht 10.00 en 16.00 uur ds. W.

Harinck; Veen 9.30 en 18.00 uur ds. E. Bakker;
Vlaardingen 10.00 uur ds. H. Brons; Vlissingen
16.00 uur ds. R. Kattenberg; Waarde 9.30 (H.A.)
en 18.30 uur ds. J. van Rijswijk; Waardenburg
10.00 en 18.30 uur ds. C. Hogchem; Wierden 9.30
en 15.00 uur ds. S.W. Janse; Woerden 10.00 (H.A.)
en 19.00 uur ds. W.A. Zondag; Wolphaartsdijk
9.30 en 18.00 uur ds. P.D. den Haan; Yerseke 9.30
en 18.00 uur ds. C. van Krimpen; Zeist 10.00 uur
ds. W. Silfhout en 18.30 uur ds. A.J. de Waard;
Zoetermeer 10.00 (H.A.) en 16.30 uur ds. J.J.
Tanis; Zwolle 9.30 uur ds. J. Schipper en 19.00 uur
ds. A. Schot.

WOENSDAG 25 DECEMBER 2019 1E KERSTDAG

Aagtekerke 9.30 en 14.30 uur ds. A.P. Baaijens;
Aalburg 9.30 en 18.00 uur ds. C. Hogchem; Aalst
14.30 uur ds. H.J. Agteresch; Alblasterdam 9.30
en 16.30 uur ds. C. Sonnevelt; Amersfoort 9.30
en 16.30 uur ds. W. Visscher; Apeldoorn 10.00 en
16.00 uur ds. R.A.M. Visser; Barendrecht 10.00
en 16.30 uur ds. J.W. Verweij; Barneveld-Cen-
trum 9.30 en 19.00 uur ds. E.J. Boudewijn;
Barneveld-Zuid 9.30 en 19.00 uur ds. J. van Laar;
Beekbergen 10.00 en 19.00 uur ds. A. Schreuder;
Benthuizen 15.00 uur ds. A.T. Huijser; Berken-
woude 15.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Bode-
graven 10.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil en 19.00
uur ds. W.A. Zondag; Borsselo 9.30 en 14.00 uur
ds. D. de Wit; Boskoop 9.30 en 16.30 uur ds. J.J.
Tanis; Brakel 10.00 en 18.00 uur ds. M.T. Al-Cha-
labi; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00
en 16.30 uur ds. A. Verschuure; Capelle a/d IJ-
ssel-West 17.00 uur ds. W. Silfhout; De Valk-We-
kerom 9.30 en 19.00 uur ds. B.J. van Boven; Den
Haag-Scheveningen 10.00 uur ds. M.L. Dekker
en 19.00 uur ds. W. Harinck; Deventer 18.30 uur
ds. R.A.M. Visser; Dinteloord 10.00 en 14.30 uur
stud. L. van der Kuijl; Dirksland 10.00 en 18.00
uur ds. K. Boeder; Doetinchem 9.30 en 15.00 uur
ds. A.A. Brugge; Dordrecht 10.00 en 16.30 uur ds.
W.A. Zondag; Ede 9.30 en 16.00 uur ds. M. Joos-
se; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. G. van Manen;
Enkhuizen 9.30 en 16.00 uur ds. G. Heijkamp;
Enschede 18.00 uur ds. A.A. Brugge; Ermelo 9.30
en 18.30 uur ds. J.B. Huisman; Goes 9.30 en 14.30
uur ds. G.P. van Nieuw Amerongen; Gorinchem
10.00 en 16.00 uur ds. L. Blok; Gouda 9.30 en
16.30 uur ds. G. Clements; Goudswaard 15.00
uur ds. J. van Rijswijk; 's-Gravenpolder 17.00 uur
ds. S. Maljaars; 's-Gravenzande 9.30 uur ds. W.
Silfhout en 19.00 uur ds. C. Sonnevelt; Haam-
stede 10.00 uur stud. J. Beens en 16.00 uur ds. R.
Kattenberg; Hardinxveld-Giessendam 9.30 uur
ds. W.J. Karels en 18.00 uur stud. P.C. Vlot; Hen-
drik-Ido-Ambacht 10.00 en 16.30 uur ds. M.H.
Schot; Hoogvliet 19.00 uur stud. P.J. de Raaf;
Houten 16.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil; Kampen
9.30 en 15.30 uur ds. D.W. Tuinier; Kapelle-Bie-
zeling 10.00 uur ds. C. Harinck; Klaaswaal 9.30
en 18.00 uur ds. G.J. van Aalst; Kootwijkerbroek
10.00 en 19.00 uur ds. G. Beens; Krabbendijke
17.00 uur ds. M. Blok; Krimpen a/d IJssel 9.30
en 16.30 uur ds. C. van Ruitenburg; Kruiningen
9.30 uur stud. P.C. Vlot; Leerdam 15.00 uur ds.

M.T. Al-Chalabi; Lelystad 15.30 uur ds. J.B. Huis-
man; Lisse 10.00 en 16.00 uur ds. G.J.N. Moens;
Marknesse 19.00 uur ds. D.W. Tuinier; Meeuwen
18.00 uur ds. W.J. Karels; Meliskerke 9.30 en
14.30 uur ds. S. Maljaars; Middelburg-Centrum
9.30 en 14.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Middel-
burg-Zuid 9.30 en 16.00 uur ds. C.J. Meeuse;
Middelharnis 18.00 uur stud. J. Beens; Moerka-
pelle 18.30 uur ds. C.G. Vreugdenhil; Naaldwijk
19.00 uur stud. L. van der Kuijl; Nieuw-Beijerland
9.30 en 18.00 uur ds. H.A. van Zetten; Nieuwdorp
9.30 en 14.30 uur ds. A.J. de Waard; Nieuwerkerk
15.30 uur stud. J. Beens; Nieuwe-Tonge 15.30 uur
ds. G. Pater; Nijkerk 14.30 uur ds. G. van Manen;
Nisse 17.00 uur ds. A.P. Baaijens; Nunspeet
9.30 en 15.00 uur ds. A. Schot; Ooltgensplaat
15.00 uur stud. P.C. Vlot; Oosterend 10.00 en
16.30 uur ds. A. Vermeij; Oostkapelle 9.30 en
16.00 uur ds. M. Karens; Oostvoorne 18.30 uur
ds. M.L. Dekker; Opheusden 10.00 en 17.30 uur
ds. W. Mouw; Oud-Beijerland 9.30 en 18.00 uur
ds. J. van Rijswijk; Ouddorp 9.30 en 18.30 uur
ds. G. Pater; Poederoijen 19.00 uur ds. L. Blok;
Poortugaal 9.30 uur ds. J. Driessen en 19.00 uur
(H.D.) ds. A. Verschuure; Puttershoek 18.30 uur
ds. G.J. Baan; Rhenen 10.00 en 18.00 uur ds. F.
Mulder; Ridderkerk 9.30 en 17.00 uur ds. G.W.S.
Mulder; Ridderkerk-Slikkerveer 19.00 uur ds. C.
van Ruitenburg; Rijssen-Noord 9.30 en 15.30 uur
ds. C.A. van Dieren; Rijssen-West 15.30 uur ds.
A. Schreuder; Rijssen-Zuid 9.30 en 15.30 uur ds.
S.W. Janse; Rilland-Bath 16.30 uur ds. C. Harinck;
Rotterdam-Alexanderpolder 14.30 uur ds. G.J.
Baan; Rotterdam-Centrum 10.00 en 15.30 uur
stud. P.J. de Raaf; Rotterdam-IJsselmonde 9.30
en 16.30 uur ds. G. Hoogerland; Rotterdam-Zuid-
wijk 10.00 en 16.30 uur ds. G.J. Baan; Scherpenis-
se 9.30 en 14.30 uur ds. M. Blok; Scherpenzeel
10.00 uur ds. J.J. van Ekeveld; Sliedrecht 9.30
en 18.00 uur ds. A.T. Huijser; Soest 9.30 uur ds.
J. Schipper en 19.00 uur ds. W. Visscher; Spijke-
nisse 16.00 uur ds. M.L. Dekker; Sprang-Capelle
14.30 uur ds. P. Mulder; Stolwijk 19.15 uur ds.
G.W.S. Mulder; Terneuzen 10.00 en 15.30 uur ds.
J.B. Zippro; Tholen 10.00 en 16.00 uur ds. P.D. den
Haan; Tricht-Geldermalsen 10.00 uur ds. P. Mul-
der en 18.30 uur ds. H.E.P. Fortuijn; Uddel 15.00
uur ds. J. Schipper; Utrecht 10.00 en 16.00 uur
ds. W. Harinck; Veen 9.30 en 18.00 uur ds. E. Bak-
ker; Vlaardingen 10.00 en 16.30 uur ds. H. Brons;
Vlissingen 18.30 uur ds. J.B. Zippro; Waarde
16.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Waardenburg 18.30
uur ds. J. Schipper; Wageningen 10.00 en 18.30
uur ds. H. van der Heiden; Werkendam 10.00 en
18.00 uur ds. H.J. Agteresch; Westkapelle 9.30
en 14.00 uur ds. J. de Kok; Woerden 16.30 uur ds.
J. Driessen; Yerseke 10.00 en 16.00 uur (H.D.)
ds. C. van Krimpen; Zeist 18.30 uur ds. J.J. van
Ekeveld; Zoetermeer 10.00 uur ds. A.B. van der
Heiden en 19.00 uur ds. M.H. Schot; Zwijndrecht
9.30 uur ds. H.E.P. Fortuijn en 17.00 uur ds. P. Mul-
der; Zwolle 19.00 uur ds. A. Schot.

DONDERDAG 26 DECEMBER 2019 2E KERSTDAG

Aagtekerke 9.30 uur ds. A.P. Baaijens; Alblas-

serdam 9.30 uur ds. C. Sonneveld; Apeldoorn 10.00 uur (Kerstfeest met de kinderen) ds. R.A.M. Visser; Barneveld-Centrum 9.30 uur (H.D.) ds. E.J. Boudewijn; Barneveld-Zuid 9.30 uur ds. J. van Laar; Boskoop 10.00 uur (Kerstfeest met de kinderen) ds. J.J. Tanis; De Valk-Wekerom 9.30 uur ds. B.J. van Boven; Dinteloord 10.00 uur ds. G.P. van Nieuw Amerongen; Dirksland 10.00 uur ds. K. Boeder; Elspeet 10.00 uur ds. G. van Manen; Emmeloord 11.00 uur ds. D.W. Tuinier; Ermelo 9.30 uur ds. J.B. Huisman; Hardinxveld-Giessendam 9.30 uur ds. W.J. Karels; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 uur (Kerstfeest met de kinderen) ds. M.H. Schot; Hoofddorp 9.30 uur stud. P.J. de Raaf; Kampen 9.30 en 15.00 uur (Kerstfeest met de kinderen) ds. D.W. Tuinier; Klaaswaal 9.30 en 14.30 uur (Kerstfeest met de kinderen) ds. G.J. van Aalst; Kootwijkerbroek 10.00 uur ds. G. Beens; Krimpen a/d IJssel 9.30 uur ds. C. van Ruitenburg; Lisse 10.00 uur ds. G.J.N. Moens; Meliskerke 9.30 uur ds. S. Maljaars; Middelburg-Centrum 9.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Middelburg-Zuid 9.30 uur ds. A.J. de Waard; Naaldwijk 9.30 uur ds. M. Karens; Nieuw-Beijerland 9.30 uur ds. H.A. van Zetten; Nieuwer ter Aa 10.00 uur stud. L. van der Kuijl; Nijkerk 11.00 uur ds. A. Schot; Nunspeet 9.00 uur ds. A. Schot; Ooltgensplaat 9.30 uur ds. C. van Krimpen; Oosterend 10.00 uur ds. A. Vermeij; Oostvoorne 10.00 uur ds. G. Clements; Opheusden 10.00 uur ds. W. Mouw; Oud-Beijerland 10.00 uur (Kerstfeest met de kinderen) ds. J. van Rijswijk; Ouddorp 9.30 uur (H.D.) ds. G. Pater; Poortvliet 9.00 uur ds. C.J. Meeuse; Rheden 10.00 uur ds. F. Mulder; Ridderkerk 9.30 uur ds. G.W.S. Mulder; Ridderkerk-Slikkerveer 9.30 uur stud. P.C. Vlot; Rijssen-Noord 9.30 en 14.30 uur (Kerstfeest met de kinderen) ds. C.A. van Dieren; Rijssen-West 9.30 uur ds. A.A. Brugge; Rijssen-Zuid 9.30 en 15.00 uur (Kerstfeest met de kinderen) ds. S.W. Janse; Rotterdam-Centrum 10.00 uur ds. D. de Wit; Rotterdam-IJsselmonde 9.30 uur ds. G. Hoogerland; Scherpenisse 9.30 uur ds. M. Blok; Scherpenzeel 10.00 uur ds. J. Schipper; Sint Annaland 11.00 uur ds. C.J. Meeuse; Sint Philipsland 9.30 uur stud. J. Beens; Sliedrecht 9.00 uur ds. A.T. Huijser; Stolwijk 10.00 uur ds. J.W. Verweij; Terneuzen 10.00 uur (Kerstfeest met de kinderen) ds. J.B. Zippro; Tholen 10.00 uur ds. P.D. den Haan; Tricht-Geldermalsen 9.00 uur ds. P. Mulder; Uddel 10.00 uur ds. J.J. van Ekeveld; Utrecht 10.00 uur (Kerstfeest met de kinderen) ds. W. Harinck; Veen 9.30 uur (Kerstfeest met de kinderen) ds. E. Bakker; Waardenburg 11.15 uur ds. A.T. Huijser; Wageningen 10.00 uur ds. H. van der Heiden; Werkendam 9.30 uur ds. H.J. Agteresch.

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN ZONDAG 22 DECEMBER 2019

Alkmaar (Willem Buytewechstraat 2, Alkmaar) 10.00 uur evang. G. Baan; Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 en 17.00 uur evang. J. Krijgsman; Emmen (Prinsesselaan 6 I) 9.30 en 15.30 uur evang. C. van Drunen; Leeuwarden

(Achter de Hoven 2c) 9.30 uur evang. S. de Visser en 16.00 uur ds. D.W. Tuinier; Merksem (Jaak de Boeckstraat 21-23, Merksem) 10.00 uur ds. H.E.P. Fortuijn en 16.30 uur evang. A. van Setten; Tilburg (Offenbachstraat 105) 10.00 en 18.30 uur evang. H.J. van den Boogaart.

WOENSDAG 25 DECEMBER 2019 1E KERSTDAG

Alkmaar (Willem Buytewechstraat 2, Alkmaar) 10.00 uur evang. G. Baan; Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 uur evang. J. Krijgsman; Emmen (Prinsesselaan 6 I) 9.30 en 15.30 uur evang. C. van Drunen; Leeuwarden (Achter de Hoven 2c) 9.30 en 16.00 uur evang. S. de Visser; Merksem (Jaak de Boeckstraat 21-23, Merksem) 10.00 en 14.00 uur (Kerstfeest met

de kinderen) evang. A. van Setten; Tilburg (Offenbachstraat 105) 10.00 uur evang. H.J. van den Boogaart.

DONDERDAG 26 DECEMBER 2019 2E KERSTDAG

Leeuwarden (Achter de Hoven 2c) 10.30 uur evang. S. de Visser.

Voor alle in dit nummer genoemde toekomstige data geldt:

INDIEN DE HEERE WIL EN WIJ LEVEN

Advertenties

Familie, vrienden en bekenden, Gezegende kerstdagen en 's Heeren onmisbare zegen voor DV het nieuwe jaar toegewenst.

G. van Gorp-Witte
Havenweg 31, 4455 AM Nieuwdorp

Wij willen familie, vrienden, bekenden, predikanten, predikantsweduwen, studenten en kerkenraden allen Gods onmisbare zegen toewensen voor de kerstdagen en een gezegend 2020.

Fam. ds. K. Boeder
Dirksland

Te huur in Wolphaartsdijk (Zeeland), een mooie vakantiewoning vlakbij het Veerse Meer voor max. 4 personen! Voor meer info en foto's mailen naar: verhuurwolphaartsdijk@outlook.com

Boekhandel
De ZONNEBLOEM
Dorpsstraat 164 - Scherpenzeel (gld)
033-2774355
www.boekhandeldezonnebloem.nl

Annette van Maaren (Msc.)
Reformatisch Psycholoog

 Haastrecht Oudewater
Montfoort Gouda
0348-558000 of 06-42504158
www.phhaastrecht.nl
Psychologische Hulpverlening

Wij wensen familie, vrienden en bekenden gezegende kerstdagen toe en voor het nieuwe jaar Gods onmisbare zegen.

J. Honkoop
J. Honkoop-Dijkhuizen
's-Gravenhage

Oudejaars-Samenzangavond
RHEDEN – CUNERAKERK
D.V. zaterdag 28 december
19.30 uur / Toegang vrij!
m.m.v. Betuwse Bovenstemgroep
Organist: Pieter Heykoop
Leiding: ds. W. Mouw
(kerk verwarmd!)

Laatste preken van JC Philpot 1 €12,50
William Gadsby - preken €12,50 per deel
Preken van John Kershaw €19,50 per deel
078-6933783 hetbraambos.nl

ROUW & GELEGENHEIDSJURKJES
kindergelegenheidskleding.nl
0577-401193 / 06-36392103

NIEUW VERSCHENEN:
Prekenbundel (7 preken)
Ds. J. Karens
"Welbehagen voor weglopers"
Verkrijgbaar op wintermarkt
Ger. Gem. Opheusden
D.V. 30 december
van 16.00 - 20.00 uur

UNIEK GESCHENK!

De Christinnereis verteld en uitgelegd voor jong en oud door A.C.H. van Vuuren

Van € 15,- voor
€ 9,95

Het boek is zeer geschikt voor het hele gezin. 269 pagina's, met ill. van Adri Burghout.

In samenwerking met de Gereformeerde Bijbelstichting. Ook verkrijgbaar bij uw boekhandel.

John Bunyan Stichting
De Spil 29 ■ Kootwijkerbroek
T 0342-461 552
www.bunyanstichting.nl

UNIEK GESCHENK

Groot Bijbels Dagboek

voor het hele gezin
Door B.J. van Wijk

van € 19,⁵⁰
voor slechts € 10,-
Voorzien van illustraties van de bekende schilder Albert Wessels. Zolang de voorraad strekt!

In samenwerking met de Gereformeerde Bijbelstichting. Ook verkrijgbaar bij uw boekhandel.

John Bunyan Stichting
De Spil 29, Kootwijkerbroek
T 0342-461 552
www.bunyanstichting.nl

LEZINGEN BUNYAN STICHTING

Thema: Vrienden en vijanden in de Christenreis

• 25 januari 2020 D.V.

ds. B.J. van Boven

Christen en Hopende en de vijanden

Locatie De Spil 29,
Kootwijkerbroek

• 28 maart 2020 D.V.

Bunyardag Vrienden en vijanden in de Christinnereis

Locatie Van Lodenstein College,
Barneveld

Hartelijk welkom.

Toegang is gratis.

www.bunyanstichting.nl

STICHTING VRIENDEN VAN
de Matthew Henry

"Verstaat jij ook hetgeen jij leest?"

U kent de Matthew Henry als eenvoudig en pastoraal getoetst. Help mee de rijke inhoud van deze Bijbelverklaring ook voor de miljoenen christenen in Indonesië toegankelijk te maken, in hun eigen taal.

Steun het vertaalproject met uw gift!
IBAN NL68 RABO 0143 0706 30

info@vriendenvandemathewhenry.nl
www.vriendenvandemathewhenry.nl

begrafenisverzorging
Den Hollander

- Alleen begravenissen
- Opbaarmogelijkheden in een door u gewenst rouwcentrum of thuis met koeling
- Dag en nacht bereikbaar

🏠 Mozartlaan 13
3131ES Vlaardingen
☎ 010 - 460 05 09
✉ info@tdenh.nl

🌐 www.begrafenisverzorgingdenhollander.nl

**ROEMEENSE PANFLUITEN,
BLOKFLUITEN, MUZIEKSTAN-
DAARDS EN NOG VEEL MEER!**

R. Mulder - Staphorst
06-12610628 of 0522-474256

www.muldermuziekinstrumenten.nl

Administrator

The Netherlands Reformed Christian School, a K-12 school of ±190 students in Pompton Plains, New Jersey, USA is interested in receiving applications from individuals who will be employed as, or transition into, the administrator role of our school for the 2020-2021 school year.

Qualified applicants would be those with educational administrative experience, or experienced teachers with administrative aspirations. A suitable transition plan will be instituted based on the applicant's experience and background. The applicant should be a male with a love for the scriptural experiential truth, and who has a burden and a desire for the temporal and spiritual welfare of the students.

Interested individuals should contact Tim Mol, the Education Committee Chairman (973-204-5677), or the current administrator, John Van Der Brink (973.628.7400, jvanderbrink@nrscnj.org).

Waarom Paul Roescher?

Wij geven u twaalf redenen!

2

Europa's grootste keus

Braziliaans eiken Keuken compleet zoals opgesteld en inclusief getoonde 3 apparaten.

Kraakprijs!
1564,-

PAUL ROESCHER
KEUKEN • BAD • VLOER • HAARD

Totaal 17500 m² in Rijssen en Apeldoorn
Tel. 0548 530 350 www.paulroescher.nl

Donkere wolken boven China's kerk

Verdrukt! Niet verlaten!

Bid voor de verdrukte christenen!

STORT UW GIFT OP:
NL02 INGB 0000 3206 66
t.n.v. Stichting China

Postbus 1150 | 3900 BD Veenendaal

WEET U WAAR UW KERSTCOLLECTEGIFT NAAR TOE GAAT?

Veel gemeenten houden een diaconale kerstcollecte voor onze kwetsbare naasten in Zimbabwe, om samen de handen ineen te slaan tegen de mislukte oogsten, hongersnood en doven en blinden die verstoten worden door de maatschappij.

Met uw gift helpt u om:

- Gezinnen te voorzien van voldoende eten voor de komende maanden;
- Landbouwadvisie en goede kwaliteit zaaigoed te geven voor voedselzekerheid op de lange termijn;
- Doven en blinden christelijk basis- en praktijkonderwijs te bieden om hen voor te bereiden op een hoopvolle toekomst.

U kunt uw bijdrage ook overmaken naar
IBAN: NL52 INGB 0000 3074 47
o.v.v. Kerstcollecte Zimbabwe

**bijzondere
noden**
handen van de kerk

Heb je hart voor jongeren en zoek je een **nieuwe uitdaging in 2020?**

Kom dan in het
nieuwe jaar het
Jeugdbond-team
versterken!

Een combinatie van onderstaande functies is mogelijk.

**Jeugdwerk-
adviseur**

0,6 fte

**Coördinator
toerusting**

0,4 fte

**Jeugdwerkadviseur
kinderwerk**

0,6 fte

Kijk voor meer informatie op

jbgg.nl/vacature

verbindt jongeren

Begrafenisonderneming

Treur
 Kroostweg 22
 3704 ED Zeist
 030 692 42 58
 06 573 156 89
 info@begrafenisondernemingtreur.nl
 www.begrafenisondernemingtreur.nl

GARDEREN, 2-3 pers. vak. woning
 te huur. Zie www.vakantie-garderen.com
 (foto's en prijs)

 Doorlopend
 ruime collectie
 nieuwe en
 gebruikte orgels
 op voorraad.
 Bezoek
 vrijblijvend onze
 showroom.
Orgelcentrum Het Binnenveld
 Friesesteeg 56, Rhenen, tel 0317-612010
 www.orgelcentrum.nl

Goedeboeken
 nieuw en tweedehands
 Kerkbuurt 30, Sliedrecht
 0184-769003
 www.goedeboeken.nl

**HELPT U MEE DE
 WAARHEID TERUG
 TE BRENGEN IN
 DUITSLAND?**
 Wij weten de weg om uw gaven daar
 goed te besteden!
 Zie onze website www.svvhed.org
 voor informatie.
 Voor giften NL35 ABNA 0548 9879 20.

 STICHTING VRIENDEN VAN
 HEIDELBERG & DORDRECHT

HARKES
 Begravenissen
 Voorofscheweg 15a
 2771 MA Boskoop
harkesbegravenissen.nl
 0172 - 21 21 22
 WIJ VERZORGEN ALLEEN
 BEGRAFENISSEN

Tets van u, veel voor hen! Steun het werk van Timotheos onder de allerarmsten in Malawi.

Timotheos Foundation werkt nauw samen met de Reformed Presbyterian Church of Malawi.
Timotheos
 U kunt uw gift overmaken via www.timotheos.nl/doneer of op NL57 RABO 0161 4855 02 t.n.v. Stichting Timotheos.

 Weezorg – Voeding/gezondheid – Onderwijs – Evangelisatie

Jong stel zoekt zelfstandige woonruimte nabij station in **Houten/Driebergen/Bunnik/Maarn/De Klomp/Ede** vanaf jan/feb. Tel. 06-23771090

T.h.: vakantiewoning (tot 8 pers.) in ZEELAND. Wasmachine, afwasmachine, magnetron, wifi, kinderstoel en kinderbed aanwezig. Mooie fietsroutes in omgeving o.a. langs het Veerse Meer. Viswater op eigen terrein. 0113-302209 www.boerderijvakantiezeeland.nl

EINDEJAARSAANBIEDINGEN
Kortingen 30-50%
 Nu voordelig boeken kopen bij **Kool Boeken Edeveen**
 Hoofdweg 204
 Telefoon 06 51216184
 www.koolboeken.nl

HKS-Mediation, voor goed gesprek, als je er samen niet meer uitkomt, in je huwelijk, kerk of school. www.hksmediation.nl

WIJ ZOEKEN RIJ-INSTRUCTEURS MET ONDERNEMERSMENTALITEIT

Heb jij het ondernemen in je zitten?
 Word rij-instructeur in onze unieke franchiseformule.

Martin Apoll
 autorijschool

Ideaal voor starters in deze branche!

INTERESSE?
 Neem contact op met **Martin Apoll** om tijdens een inspirerend gesprek alle mogelijkheden te bespreken.
 06-151 124 74 - administratie@autorijschool-martinapoll.nl
 www.autorijschool-martinapoll.nl/franchise

**Psychologenpraktijk
 Brouwer**

- Onderzoek
- Advies
- Begeleiding
- Behandeling

**Hulpverlening aan kinderen,
 jongeren en volwassenen**

Bij o.a.: ADHD · angst · burn-out ·
 depressie · faalangst · fobie ·
 gedragsproblemen · identiteitsproblemen ·
 lichamelijke spanningsklachten · negatief zelfbeeld ·
 onzekerheid · opvoedingsproblemen ·
 paniek · piekeren · PDD-NOS ·
 relatieproblemen · slaapproblemen ·
 somberheid · spanning · stress ·
 syndroom van Asperger.

Voor verdere informatie en aanmelding:
 T 0180 - 42 69 55
 E info@psychbrouwer.nl
 I www.psychbrouwer.nl

Vestigingen in Ridderkerk, Barneveld en Meteren

**MOOIE COLLECTIE ORGELS
 VAN DIVERSE MERKEN
 RUIME ERVARING IN
 ZAAL- EN KERKORGELS**

**VERTROUWDE
 KLANKEN...**

Stolk Orgels

NIEUWERKERK AAN DEN IJSSEL KRABBENDIJKJE
 VRIJHEIDSLAAN 55 OOSTPOLDERWEG 15
 2912 EA NIEUWERKERK A/D IJSSEL 4413 NN KRABBENDIJKJE

TEL. 0180 31 56 52 | WWW.STOLKORGELS.NL

30 JAAR
 1989 - 2019

**Chisomo (11) wil
 dokter worden...**

...maar ze heeft een aangeboren oogafwijking. Haar ouders hebben geen geld voor medische hulp en ze kan nauwelijks naar school. Toch hoeft ze haar droom niet op te geven.

Stichting Stéphanos helpt kinderen als Chisomo met voedsel, kleding, medische zorg en (Bijbels) onderwijs.

voor € 15 geeft u al 3 kinderbijbels!

Maak uw bijdrage over op NL74 RABO 0335 3074 50
 t.n.v. Stichting Stéphanos of doneer online
 via www.stephanos.nl/ikhelp
 Presentatie: 06 - 301 671 72 of voorlichting@stephanos.nl

Stéphanos
www.stephanos.nl

WELKOM BIJ DE VLOERENKONING

- ✓ U kiest **thuis** uw nieuwe vloer
- ✓ **Vrijblijvend** advies & prijsopgave
- ✓ **Ruime** keuze & **nieuwe** collecties
- ✓ Meubelstukken ver- & terugplaatsen
- ✓ Bestaande vloer **verwijderen & afvoeren**
- ✓ Eigen legservice & **zondags** gesloten

De Vloerenkoning 06-19557166

www.derooboeken.nl
Vanaf NU al uw bestellingen
GRATIS verzonden (binnen Ned.)

ISRAELREIS DV 23-27 maart
 Jeruzalem, Galilea, Dode Zee € 475,-
 ZION REIZEN. Tel. 06 20857531.

Nieuwe uitgaven van Gebr. Koster

G E S C H E N K B O E K J E S

DE GEZONDENE DES VADERS
Viertal preken
 In vier preken wordt stilgestaan bij Christus' onderwijs, bij zijn wonderen, bij zijn liefde en bij Zijn gebed.
 Geb. 110 pag.

ZAAIEN - GROEIEN - OOGSTEN
Drie preken over de gelijkenissen
 In deze preken worden tal van lessen getrokken voor onbekeerden, naamlozen en verachterden in de genade.
 Geb. 112 pag.

EEN VAST FUNDAMENT
Zestal preken
 Alles wat van de mens is wordt afgebroken. Tegelijkertijd is er de liefdevolle opwekking om de zalmaker van zondaren te zoeken, terwijl het nog genadetijd is.
 Geb. 160 pag.

OM TE VERKONDIGEN DAT DE HEERE RECHT IS
Zestal preken
 De familie wenste na het plotselinge sterven van ds. P. Melis een selectie van diens laatste preken uit te geven.
 Geb. 150 pag.

verrijgbaar bij de boekhandel

Welkom in onze winkel, of bezoek onze webshop gebrkoster.nl

 Gebr. Koster
 Nairacstraat 17, Barneveld
 tel. 0342 - 41 69 86

Helpt u ouderen te blijven lezen?

Heeft u een hart voor ouderen en wilt u ze helpen om te voorkomen dat ze in een isolement geraken? De CBB zoekt consultants!

Veel mensen krijgen op latere leeftijd te maken met problemen waardoor lezen moeilijk wordt. Bijvoorbeeld omdat het zicht achteruit gaat, of omdat het door reuma te moeilijk wordt om de krant vast te houden. Wanneer lezen niet meer lukt kan je wereld ineens een stuk kleiner worden. Gelukkig zijn er manieren om ervoor te zorgen dat je toch kunt blijven lezen. Bijvoorbeeld door uitgaven in grote letter of door te luisteren naar ingesproken lectuur.

Ondanks de mogelijkheden die er zijn weten veel mensen de weg naar deze passende leesvormen niet te vinden. Of ze weten het wel, maar zien het niet zitten eraan te beginnen. Daarom werft de CBB consultants. Als consultant gaat u naar deze ouderen op zoek en helpt u ze om toch te blijven lezen. Hiervoor krijgt u de nodige begeleiding en een vrijwilligersvergoeding.

Wilt u ouderen helpen om te blijven lezen? Bel dan naar 0341 - 56 54 76 of mail naar consultanten@cbb.nl

CBB, Christelijke Bibliotheek voor Blinden en Slechtzienden

Zoekt u een mediator of organisatie-adviseur?

Bel: 06 - 53868881

www.bvissermediation.nl
www.bvisserconsultancy.nl

De Verrassing
Bangalovpark

Welkom terug op ons park!

Al 60 jaar verrassend op Texel!

www.deverrassing.nl | 0222 31 89 06

Reformatorische Psychologenpraktijk Nederland

Reformatorische Psychologenpraktijk Nederland biedt identiteit bewuste behandeling en begeleiding en psychologisch onderzoek aan volwassenen, jongeren en kinderen met psychosociale en psychologische vragen en problemen.

Ohmweg 1g, 2952 BD Alblasterdam
078 - 69 32 808 of info@rpnederland.nl
Bezoek onze website voor meer informatie, de tarieven en aanmelding.
www.rpnederland.nl

Identiteitsbewust • Persoonlijk • Vertrouwelijk • Doelgericht

CAMPING EN CHALETPARK

"DE VERBORGEN HOEK"

Kom kamperen in FRIESLAND of huur CHALET of compleet ingerichte LODGETENT bij de FRIESE MEREN
www.deverborgenhoek.nl 0514-602065

VOGG... AL 65 JAAR MUZIEK VOOR KERK EN HUIS

Voor kerkenraden
EXAMENCOMMISSIE
Voor advies bij de selectie en benoeming van organisten
ORGELBOUWADVIESCOMMISSIE
Bij aanschaf, bouw of onderhoud van het orgel
MODELINSTRUCTIE
Voor de aanstelling van organisten

Voor organisten en andere muzikliefhebbers
KERK & MUZIEK Ons tweemaandelijks blad
BUNDELS met Psalmbewerkingen
CURSUS Kerkelijk Orgelspel
Allerlei ACTIVITEITEN

Meer informatie of bladmuziek bestellen?
www.kerkenmuziek.nl of mail naar info@kerkenmuziek.nl

VOGG
VERENIGING ORGANISTEN GEREFORMEERDE GEMEENTEN

Colofon

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofredacteur: ds. G.J. van Aalst

Redacteuren: ds. B. Labee, J. van 't Hul

Redactiesecretaris: J. van 't Hul

Bijdragen van medewerkers

ds. G.J. van Aalst
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
T 0186-576990
E givanaalst@klikSAFE.nl

Boeken ter recensie en vragen voor rubriek "Vraag en antwoord"

ds. B. Labee
Kerkewijk 115a, 3904 JA Veenendaal
T 0318-51 35 97
E b.labee@klikSAFE.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk), berichten en meditaties:

J. van 't Hul
Lierdererf 19, 7364 BD Lieren
T 0651-622260
E jvthul@klikSAFE.nl

Aanlevertijd van kerknieuws en berichten: uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór de datum van verschijning van De Saambinder in de daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk

Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening, postbus 608, 3440 AP Woerden
T 0348-489900
E saambinder@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan

Verloop drukkerij
postbus 33, 2950 AA Alblasterdam
T 078-6912899
E saambinder@verloop.nl

Advertenties dienen uiterlijk donderdag vóór de week van verschijning aangeleverd te zijn. Rouwadvertenties uiterlijk maandagmorgen 9 uur.

Advertenties € 1,35 per mm.
Familieberichten € 0,45 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 21% btw.

Abonnementenadministratie

Adreswijzigingen enz. aan:
Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening
postbus 608, 3440 AP Woerden
T 0348-489900
E saambinder@cbgg.nl

Betalingen abonnementsgelden

IBAN: NL11 INGB 0000 0643 27 t.n.v. De Saambinder-abonnementen te Woerden.

Abonnementenprijzen (bij vooruitbetaling):

voor Nederland: € 14,50 per halfjaar (te betalen per 1 april en 1 oktober)

voor het buitenland*: € 150,00 per jaar
*afwijkend tarief voor:
Canada: \$ 165, USA: \$ 140

Correspondentieadres Noord-Amerika

Mr. A.M. Berman
3340 Culp Rd. Unit 11
Vineland Stn. ON LOR 2E0
T 905 562 1331
E amberman47@gmail.com

Bezoek ook onze website
www.desaambinder.nl

De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden bijdragen, kerknieuws, berichten en advertenties zonder overleg aan te passen, in te korten of zonder opgave van redenen niet te plaatsen.

De redactie aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid betreffende de inhoud van de advertenties en de (recensies van de) aangekondigde boeken.

ELSKE WAARHEEN?

ELSKE KENT MARJA NIET, MAAR HET ZAL VAST NIET ZO'N MOEDER ZIJN ALS DIE VAN HELEEN. ALS DAT ZO WAS, WAS ALLES MISSCHIEN NOG WEL EEN BEETJE ANDERS.

Vader heeft ook nog verteld dat Marja's man haar zomaar in de steek gelaten heeft, haar en hun dochtertje Tessa. Dus Marja heeft ook al veel verdriet meegemaakt. Maar Elske kon geen medelijden krijgen.

Het is nog te vroeg om op te staan, maar slaap heeft ze helemaal niet meer. Weet je wat, ze gaat naar beneden! Oma is altijd al vroeg op, en opa en vader natuurlijk ook, zij moeten het vee verzorgen. Nu is oma alleen en ze wil met oma praten. Ze heeft geen zin om zich eerst te wassen en aan te kleden, dat komt straks wel.

Oma staat aan het aanrecht in de woonkeuken en kijkt er van op als Elske opeens bij haar staat. 'Goedemorgen, wat ben jij vroeg uit de veren. Je bent toch niet ziek?' Oma kijkt al een beetje bezorgd. Maar Elske schudt haar hoofd en gaat aan de tafel zitten. 'Oma, ik weet alles', valt ze zomaar met de deur in huis. 'Gisteravond heeft papa het verteld. Vindt... vindt u het fijn voor ons?' Oma laat haar werk in de steek en komt bij Elske zitten. 'Wat een moeilijke vraag, kind! Oma weet echter dat Elske een antwoord verwacht. De spontane Elske, die zelf ook altijd alles eerlijk zegt. Ze ziet hoe de blauwe ogen haar afwachting aankijken. En die blauwe ogen doen haar weer aan haar eigen Els denken.

'Kind, je stelt een moeilijke vraag. Opa en ik gunnen je vader heel graag een vrouw en jou een moeder, hoe erg we het ook vinden dat jullie hier vandaan gaan. Maar, Elske, we hadden gehoopt dat het allemaal anders zou gaan.'

Licht

Licht. Ja, dat was het op aarde. Zo had God het gemaakt. Maar inmiddels is het donker en duister geworden. Totale duisternis. Nee, daar heeft God de schuld niet van. Dat is wat wij, mensen, ervan gemaakt hebben.

Genesis 3 heeft het er over. De zondeval bracht duisternis. In het hart van Adam en Eva. In het hart van ieder mens. In het hart van jou en mij. Maar wonderlijk, door deze duisternis heen zendt de Heere de lichtstralen van Zijn genade en ontferming. Dat lezen we in heel de Bijbel. Dat gebeurde al in het paradijs. 'En Ik zal vijandschap zetten tussen u en tussen deze vrouw...' (Gen. 3:15). De profetie van het komende Licht is zelfs door een goddeloze Bileam gebracht. 'Er zal een ster voortgaan uit Jakob, en er zal een scepter uit Israël opkomen' (Num. 24:17).

Vergeet Jesaja ook niet. 'Het volk dat in duisternis wandelt, zal een groot licht zien' (Jes. 9:1). En om niet meer te noemen, kun je ook nog denken aan de woorden van Maleáchi. Hij spreekt over de Zon der gerechtigheid, Die zal opgaan voor een ieder die Hem vreest (Mal. 4:2). Allemaal lichtstralen dwars door de duisternis heen. Uit de natuur is bekend dat de periode voor zonsopgang het donkerst is. Zo was het uiterst donker voordat Christus kwam.

Totdat na een lange, donkere periode het Licht is opgegaan. Hij kwam naar deze zondige vervloekte wereld. Hij, Die Zichzelf het Licht der wereld heeft genoemd (Joh. 8:12). Hij overwint in mensenharten de duisternis van de zonde en laat het licht van Zijn genade schijnen. In de schepping sprak God: 'Er zij licht'. Herscheppend doet Hij niet anders. Kun jij het Paulus nazeggen dat Hij het was Die in jouw hart geschenen heeft (2 Kor. 4:6)?

Ds. Labee over:

Twee namen van God en twee bomen?

Wat is de betekenis van het gebruik van de naam 'HEERE God' met name in Genesis 2 en 3? Gaat het nu in Genesis 2 om één boom in het paradijs of twee bomen met een eigen betekenis?

Namen

Het is inderdaad opmerkelijk dat er in Genesis 1 wordt gesproken over 'God', terwijl in Genesis 2 en 3 vooral de naam 'HEERE God' wordt gebruikt. In Genesis 4 en verder lezen we veel de naam 'HEERE'. Gaan we tellen, dan staat er in Genesis 2 en 3 *twintig* keer 'HEERE God'. In heel het Oude Testament lezen we deze namen van de Allerhoogste - direct achter elkaar - nog slechts *twaalfmaal*. In het Nieuwe Testament vinden we het alleen vier keer in het Bijbelboek Openbaring.

In de moderne theologie stelt men dat Genesis 1 uit een andere 'bron' komt dan de beide volgende hoofdstukken. Maar het behoeft geen betoog dat we dat nadrukkelijk verwerpen: de Heilige Schrift heeft toch uiteindelijk één primaire Auteur, namelijk de Heilige Geest?

De meest waarschijnlijke verklaring is dat het de Heere behaagde in Genesis 1 Zichzelf te openbaren met de naam God. Het Hebreeuwse woord dat gebruikt wordt, staat in het meervoud en wil aangeven de macht en grootheid van de Drie-enige God. Juist met het oog op de schepping is dat zo gepast. Als in Genesis 2 voor de eerste keer in vers 4 gesproken wordt over 'HEERE God', schrijven onze vaders in kanttekening 7a: 'Na de voleinding van het werk der schepping wordt hier allereerst God de Naam van JEHOVAH gegeven, betekende de Zelfstandige, Zelfwezende, van

Zichzelf zijnde van eeuwigheid tot eeuwigheid, en de Oorsprong of Oorzaak van het wezen aller dingen; waarom ook deze Naam de waren God alleen toekomt (...). Verklaarders wijzen er óók op dat juist vanaf hier de Verbondsbetrekking tussen de heilige God en de geschapen mens zo schittert. De God van het verbond stelt het eerste mensenpaar in Zijn schepping. Dan openbaart Hij Zich als de Almachtige én de 'Ik zal zijn, Die Ik zijn zal'.

Bomen

Een andere vraagsteller schreef: 'Tot mijn schande moet ik zeggen dat ik altijd heb aangenomen dat het in de eerste hoofdstukken van Genesis altijd maar om één boom ging. Maar nu las ik in Genesis 2 nadrukkelijk over twee bomen. Hoe moet ik dat zien?'

We moeten de Heilige Schrift zorgvuldig lezen. Dan lezen we in Genesis 2:9: 'En de HEERE God had alle geboomte uit het aardrijk doen spruiten, begerlijk voor het gezicht en goed tot spijze; en den boom des levens in het midden van den hof, en den boom der kennis des goeds en des kwaads'. *Twéé* bomen dus!

In het Bijbelcommentaar van Calvijn (1509-1564) staat: 'Het is onzeker, of hij twee gelijke bomen, dan of hij twee soorten van bomen bedoelt. Beide meningen zijn waarschijnlijk. Maar de zaak is in 't geheel niet de moeite waard om daarvoor bevrediging te zoeken, want óf 't kan ons weinig, óf 't kan ons niets schelen, welke van beide meningen wordt bevestigd'. Veel belangrijker is de naam en haar betekenis.

Van beide bomen vinden we een korte omschrijving in de kanttekening. Bij de boom des levens staat: 'Dat is, een teken des levens, betekende dat de mens het leven van God ontvangen had, en behouden zou, zo hij in zijn gehoorzaamheid volhardde, totdat het God believen zou, hem in Zijn hemelse onsterfelijkheid op te nemen' (kt. 22). De boom der kennis des goeds en des kwaads omschrijven ze zo: 'Alzo genaamd omdat de mens door het eten van dien ondervinden zou (of ondervonden heeft) wat goed hij daardoor verliezen, en in wat kwaad hij vervallen zou' (kt. 23).

Lezer(es) hebben we zielsbevindelijk geleerd dat we van de eerste boom hebben gegeten en dat Christus de naam 'Boom des levens' draagt?

VRAAG?

Heb jij/hebt u ook een vraag? Mogelijke vragen over onderwerpen binnen de doelstelling van De Saambinder kun jij/kunt u mailen naar ds. B. Labee of hem per post toezenden (zie colofon). Er volgt -zo mogelijk- altijd een reactie.

Echter alleen als de redactie het waardevol acht voor de lezers, volgt een antwoord op jouw/uw vraag in een nummer van De Saambinder.

Graag wel wat geduld. Er liggen nog tientallen vragen op een reactie te wachten.